

DUCHOWE DZIEDZICTWO

10 lat województwa
kujawsko-pomorskiego

DUCHOWE DZIEDZICTWO

10 lat województwa
kujawsko-pomorskiego

t.1
Papież Jan Paweł II

Opracował
Waldemar Rozynekowski

Toruń 2008

✦ OKŁADKA:

W projekcie okładki, stron działowych oraz przy zdjęciach wykorzystano plakat przygotowany z okazji 10-lecia województwa kujawsko-pomorskiego (projekt Rafała Olbińskiego)

✦ OPRACOWANIE REDAKCYJNE:

Mirosława Buczyńska

✦ ŁAMANIE:

Tycjan Szczęsny

© Copyright by Waldemar Rozykowski

Toruń 2008

ISBN 978-83-927644-2-7

✦ WYDAWCA:

Urząd Marszałkowski
Województwa Kujawsko-Pomorskiego
Plac Teatralny 2, 87-100 Toruń
www.kujawsko-pomorskie.pl

✦ DRUK:

Zakład Usług Poligraficznych DRUK-TOR
ul. Nieszawska 33, 87-100 Toruń
www.druktor.pl

✚ SPIS TREŚCI

Słowo Marszałka	7
I. Papieskie dziedzictwo	9
✚ Honorowe obywatelstwa	16
✚ Szkoły	18
✚ Pomniki	23
✚ Pielgrzymki i spotkania z papieżem Janem Pawłem II	24
✚ Dary dla papieża	27
✚ Kamienie węgielne	28
✚ Modlitwy	28
✚ Księgi pamiątkowe	28
✚ Spotkania ze świadkami	29
✚ Ciągle żyje	30
II. Papieskie ślady	33
✚ Diecezja toruńska	35
✚ Diecezja bydgoska	35
✚ Honorowy obywatel	36
✚ Miasta	36
✚ Gminy	36
✚ Doktor <i>honoris causa</i>	37
✚ Korony papieskie	39
✚ Błogosławieni	40
✚ Bazyliki Mniejsze	42
✚ Patron	43
✚ Collegium	43
✚ Licea	43
✚ Gimnazja	44
✚ Szkoły podstawowe	44
✚ Zespoły szkół	45

✚ Inne szkoły	46
✚ Przedszkola	46
✚ Ulice	46
✚ Parki	47
✚ Place	47
✚ Skwery	47
✚ Aleje	47
✚ Osiedla	47
✚ Centrum Dialogu Społecznego	48
✚ Kaplica	48
✚ Inne patronaty	49
✚ Pomniki	49
✚ Tablice pamiątkowe	52
✚ Wizerunki	57
✚ Bramy papieskie	58
✚ Kamienie węgielne	58
✚ Szlak turystyczny	59
✚ Dęby papieskie	59
III. Ciągłe żyje	69
IV. Święto województwa	75
Zdjęcia	87

SŁOWO MARSZAŁKA

Z prawdziwą satysfakcją oddajemy w ręce Czytelników tom poświęcony świadectwom duchowego dziedzictwa Ojca Świętego Jana Pawła II na Kujawach i Pomorzu. Satysfakcja jest tym większa, że zebrana tu dokumentacja świadczy o wciąż żywej pamięci o wielkim Polaku wśród członków naszej regionalnej społeczności.

Dlaczego jest to takie ważne? Ten papież nie tylko odmienił Kościół katolicki, odmienił nasz kraj, a nawet w jakiejś mierze odmienił oblicze świata. My, którzy mamy Go żywo w pamięci, którzy odwołujemy się do Jego myśli i mamy nadzieję na Jego wyniesienie na ołtarze, wierzymy też, że odmienił i podniósł duchowo każdego z nas, odwołując się do tego, co w człowieku dobre, szlachetne i prawe. Ten przekaz i tę tradycję należy z pietyzmem pielęgnować, by zachować dla następnych pokoleń. Są one bowiem nośnikiem wartości ważnych i potrzebnych do budowania narodowej, obywatelskiej i społecznej świadomości. Są też istotne dla tworzenia duchowej i intelektualnej konstytucji każdego z nas, niezależnie od tego, czy jesteście osobami wierzącymi, czy też nie.

Kilkadziesiąt miejscowości i gmin w Kujawsko-Pomorskiem nadało Janowi Pawłowi II honorowe obywatelstwo, kilkadziesiąt szkół w całym regionie wybrało Go na swego patrona, składamy kwiaty pod kilkadziesiącioma Jego pomnikami w całym województwie, posadziliśmy dęby papieskie, nadajemy Jego imię parkom, ulicom i placom. Wiem, że nie są to puste gesty, że z każdym takim aktem wiążą się poważny namysł i refleksja. Poruszyło mnie szczególnie uzasadnienie nadania papieskiego imienia Szkole Podstawowej

numer 2 w Wąbrzeźnie. Pani dyrektor tej szkoły napisała w nim, że nauczanie Karola Wojtyły jest bogatym źródłem bardzo konkretnych inspiracji do wypracowania programu wychowawczego działającej w trudnym środowisku placówki i zbudowania właściwych relacji między członkami szkolnej społeczności, do której należą uczniowie, nauczyciele i rodzice. Jan Paweł II jako patron dróg wyjścia z trudnych sytuacji i dobrych rozwiązań trudnych problemów? Na pewno. Uczył, że moralna siła, godność, poczucie solidarności i hart ducha są w nas. Trzeba ich tylko dobrze poszukać.

Piotr Całbecki
Marszałek Województwa
Kujawsko-Pomorskiego

I. PAPIESKIE DZIEDZICTWO

W 2008 roku mija 10 lat od powstania województwa kujawsko-pomorskiego. Nie jest to długa historia, wystarczająca jednak, aby ten skromny jubileusz stał się pretekstem do spojrzenia na fragment jego dziejów. Obecne województwo jest spadkobiercą różnych podziałów administracyjnych dokonywanych na terenie Kujaw i Pomorza od początków tworzenia się państwa polskiego. Obszar objęty granicami województwa zawiera w sobie bardzo bogatą i jednocześnie różnorodną tradycję. Staje ona wobec nas jako swoiste wyzwanie do jej odkrywania i poznawania. Ponieważ nośnikiem tradycji jest pamięć, dlatego trzeba o nią odpowiednio zadbać.

W niniejszym opracowaniu chcemy przywołać postać Ojca Świętego Jana Pawła II, który wpisał się w dzieje obszaru, który od 10 lat znalazł się w granicach województwa kujawsko-pomorskiego. Zauważmy także, że chociaż od trzech lat nie jest on już obecny ciałem, to jednak ciągle o nim słyszymy, odwołujemy się do jego słów i postawy, a nawet mówimy, że czujemy jego obecność. Można powiedzieć, że pamięć o nim jest bardzo intensywnie podtrzymywana, a przy tym nie jest ważne, w jakim rejonie mieszkamy, a czasami nawet także czy jesteśmy osobami wierzącymi, czy też nie. Jest to o tyle ciekawe zjawisko, że obszar województwa kujawsko-pomorskiego nie należał do grona tych, które były intensywnie związane z życiem Karola Wojtyły, a od 1978 roku papieża Jana Pawła II. Być może właśnie dlatego będziemy mogli bardziej niż inni postrzegać ślady obecności Ojca Świętego jako istotny element całego duchowego dziedzictwa obecnego na terenie województwa.

Jak widać, kryterium naszych poszukiwań stanowią granice administracyjne. Przypomnijmy, że przed 1998 rokiem omawiany obszar wchodził przede wszystkim w skład województw: bydgoskiego, toruńskiego oraz włocławskiego. Pod względem administracji kościelnej obszar województwa kujawsko-pomorskiego obejmuje przede wszystkim trzy diecezje

wraz z ich stolicami, tzn.: diecezję bydgoską, toruńską oraz włocławską. Poza tym na terenie województwa spotykamy także fragmenty diecezji pelplińskiej i płockiej oraz archidiecezji gnieźnieńskiej.

Zwróćmy najpierw uwagę, że obszar województwa naznaczony został śladami obecności papieża sprzed jego wyboru na Stolicę Piotrową, czyli przed 16 października 1978 roku. Myślmy więc o nim jako o księdzu, biskupie, arcybiskupie oraz kardynale Karolu Wojtyłe. Kilkakrotnie bywał we Włocławku, np.: w 1963 roku podczas konsekracji biskupiej ks. Kazimierza Majdańskiego, a w 1966 roku podczas uroczystości milenijnych. Na terenie diecezji włocławskiej pracował jego kolega kursowy ks. Andrzej Baziński. W związku tym już jako arcybiskup krakowski przebywał dnia 27 czerwca 1968 roku w parafii Służewo, gdzie został zorganizowany wspólny zjazd koleżeński.

WToruniu miał bliskich przyjaciół Joachima i Klemensa Gudelów, których poznał w prowadzonym duszpasterstwie akademickim w Krakowie. Odwiedził ich dom rodzinny na toruńskiej Winnicy w 1953 roku, kiedy ze swoimi młodymi przyjaciółmi udawał się na Kaszuby. Z miastem Mikołaja Kopernika wiązały go także więzy rodzinne. Tu w kościele św. Józefa pobłogosławił związek małżeński swojego krewnego Marka Wiadrowskiego z Kazimierą Passowicz.

WBydgoszczy, w parafii Matki Bożej Nieustającej Pomocy na Szwederowie, uczestniczył dnia 29 maja 1966 roku jako arcybiskup krakowski, w koronacji obrazu Matki Bożej Pięknej Miłości z bydgoskiej fary. Następnego dnia odprawił mszę św. w kościele parafialnym (obecnie Bazylice Mniejszej) pod wezwaniem św. Wincentego à Paulo. Wydarzenia te stanowiły główne odsłony obchodów uroczystości Milenium Chrztu Polski w Bydgoszczy. Jako duszpasterz akademicki, a następnie już jako arcybiskup krakowski podziwiał piękno

przyrody w Bydgoszczy i w okolicach miasta, w gronie studentów i przyjaciół z duszpasterstwa akademickiego, podczas spływów kajakowych Brdą w latach 1953 i 1966.

Czas pontyfikatu papieża Jana Pawła II, czyli lata 1978-2005, to przede wszystkim pielgrzymowanie do największych miast województwa podczas pielgrzymek do Polski w latach 1991 oraz 1999. Wydarzenia te pozostawiły po sobie najwięcej pamiątek. Przede wszystkim są one jeszcze obecne w pamięci wielu ludzi. Być może w tym wypadku należałoby nawet mówić o wyjątkowym szczęściu pokoleń żyjących w tamtych latach. Pozostała także bogata spuścizna materialna, która związana była z przygotowaniem do pielgrzymek i ich przebiegiem, oraz mnogością różnorodnych owoców pojawiających się w kolejnych dniach, tygodniach, miesiącach i latach po pielgrzymkach.

Pielgrzymka w 1999 roku odbyła się w nowym, aktualnym do dzisiaj, podziale administracyjnym Polski, tak więc województwo kujawsko-pomorskie wpisało się na trwałe w historię pielgrzymek papieskich. Przypomnijmy, że z okazji wizyty papieża w Bydgoszczy i w Toruniu dnia 7 czerwca 1999 roku został wydany Pamiątkowy Medal Wojewody Kujawsko-Pomorskiego. Medal wręczył papieżowi Janowi Pawłowi II w Bydgoszczy pierwszy wojewoda kujawsko-pomorski Józef Rogacki.

Historia związków papieża z terenem województwa nie skończyła się w dniu jego śmierci 2 kwietnia 2005 roku. Być może należy zaryzykować nawet stwierdzenie, że wręcz przeciwnie, przynajmniej z kilku perspektyw relacje te stały się jeszcze bardziej intensywne. Zacznijmy od tego, że znaczna grupa przedstawicieli samorządów oraz osób prywatnych, w tym wielu młodych z terenu województwa, uczestniczyła w uroczystościach pogrzebowych papieża w Rzymie. Ze wspomnień

wiemy, że doświadczenie to było wyjątkowym i jednym z najważniejszych w ich życiu. Echo tamtego wydarzenia cały czas powraca i prawdopodobnie stoi za wieloma decyzjami, które w kontekście papieskim podejmowane są na poziomie samorządów.

Od pierwszych godzin po śmierci Jana Pawła II zaczęło pojawiać się szereg inicjatyw, których celem było utrwalenie w pamięci osoby papieża. Zaczęto wznosić jego pomniki, odsłaniano tablice pamiątkowe, masowo obierano go na patrona: szkół, ulic, parków, skwerów oraz różnych obiektów. Od śmierci Ojca Świętego dynamicznie pogłębiała się więź duchowa z nim. Widać to chociażby w tym, że wiele osób z dużym napięciem, ale naturalnie i bardzo autentycznie, oczekuje wyniesienia papieża na ołtarze. Możemy być pewni, że beatyfikacja, a następnie kanonizacja zaowocuje między innymi oddaniem pod patronat papieża szeregu kościołów, kaplic i ołtarzy na terenie całego województwa.

Przywołane wyżej myśli zachęcają do podejmowania prób zbierania dziedzictwa związanego z osobą papieża Jana Pawła II. Nie przypadkowy jest fakt, że zbiegło się to w czasie z decyzjami władz województwa kujawsko-pomorskiego, ustanawiającymi święto województwa. Osoba papieża, a dokładniej jego pobyty na terenie województwa, które w każdym miejscu związane były z dniem 7 czerwca, stały się inspiracją tego święta i niejako inauguruje je w 2008 roku.

Tak dochodzimy do wyjaśnienia bezpośredniej genezy powstania niniejszej publikacji. Kilka miesięcy temu zostały wysłane do wszystkich samorządów terytorialnych województwa zapytania o obecność Jana Pawła II w miejscowościach, które znajdują się w granicach powołanego w 1998 roku województwa. Zebrane w ten sposób informacje stanowiły punkt wyjścia do powstania tego opracowania. Poniżej przedstawiamy kilka

myśli, które posiadają charakter wprowadzenia i częściowo omówienia „duchowego dziedzictwa papieża Jana Pawła II” - papieskiej spuścizny obecnej na terenie województwa.

**Dla poświadczenia, iż Rzeczpospolita Polska
przekazała, poczynwszy od dnia 1 stycznia 1999 r.,
wspólnocie samorządowej i władzom**

WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO

utworzonego na podstawie ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz.U. Nr 91, poz. 576)
oraz ustawy z dnia 24 lipca 1998 r. (Dz.U. Nr 96, poz. 603) o wprowadzeniu zasadniczego trójstopniowego
podziału terytorialnego państwa - art. 2 ust. 1

**odpowiedzialność za sprawy publiczne o znaczeniu regionalnym
w zakresie należącym dotąd do administracji rządowej**

**Akt niniejszy
w dniu 20 listopada 1998 r. w Pałacu Belwederskim w Warszawie
wręczono**

pierwszemu Marszałkowi Województwa

Jerzy Burek
Przewodniczący Sejmiku

✦ Akt powołania województwa kujawsko-pomorskiego 20 XI 1998 roku

✦ HONOROWE OBYWATELSTWA

Samorządy przeszło 40 miast i gmin podjęły decyzję o nadaniu papieżowi honorowego obywatelstwa. Taki krok motywowano przede wszystkim uznaniem wielkości dokonań papieża oraz akceptacją wartości, które głosił. Dla przykładu: Rada Gminy Golub-Dobrzyń, podejmując uchwałę w dniu 30 marca 2000 roku, uzasadniała zwięźle swoje nadanie następująco: *W uznaniu nieocenionych zasług dla Polski i Świata.*

Rada Miasta Bydgoszczy, nadając dnia 17 czerwca 1998 roku tytuł, motywowała to następująco:

W tym roku Papież Jan Paweł II obchodzić będzie dwudziestolecie swego pontyfikatu. Fakt ten uczci całe chrześcijaństwo.

W charyzmatycznej osobowości Ojca Świętego tkwi tajemnica Jego popularności jako autorytetu moralnego świata. Autorytet ten uznają zarówno zwolennicy, jak i oponenti tej wyjątkowej postaci końca XX wieku. Głos Jana Pawła II jest zwornikiem stabilizującym rozchwiane fundamenty polityczne i społeczne naszego globu.

Do autorytetu moralnego Jana Pawła II odwołują się wierzący, jak i niewierzący Polacy. W dobie podziałów narodowych, duchowa obecność Papieża działa jak oliwa wylana na wzburzone fale.

Bydgoszcz pragnie dać wyraz swoim uczuciom żywionym dla Ojca Świętego i ofiarować Mu godność Honorowego Obywatela Bydgoszczy.

Ma to też związek z planowaną w przyszłym roku wizytą Jana Pawła II w naszym mieście.

W panteonie już Mianowanych, jak i przyszłych „Honorowych Obywateli” naszego miasta, obecność Papieża jest szczególnie cennym akcentem.

Uhonorowanie Ojca Świętego wyróżnieniem w Nieszawie (17 lipca 2002 roku) związane było przede wszystkim z odniesieniem do osoby św. Jadwigi Królowej. Jan Paweł II nie był osobiście w Nieszawie, nie wiele jednak brakowało, aby przybył tu jako kardynał krakowski w październiku 1968 roku. W tym roku świętowano 500-lecie fary nieszawskiej i ze względu na związek kościoła nieszawskiego nie tylko z pamięcią, ale wręcz kultem Królowej Jadwigi, na długo przed jej wyniesieniem na ołtarze miał przybyć z Krakowa sam ksiądz kardynał, który był wielkim czcicielem Pani Wawelskiej. O jego przybycie zabiegał intensywnie ówczesny ordynariusz włocławski ks. biskup Antoni Pawłowski i taką zgodę musiał uzyskać, skoro nazwisko metropolity krakowskiego pojawiło się w programach obchodu jubileuszu. Niestety, w zrealizowaniu zamierzeń kardynała Wojtyły przeszkodził wyjazd do Rzymu. W Nieszawie zastąpił go sufragan krakowski ks. biskup Julian Groblicki. W archiwum parafialnym w Nieszawie zachowało się jego kazanie oraz zdjęcia z uroczystości.

Pamięć kardynała Wojtyły o Nieszawie, w związku z kultem Królowej Jadwigi, możemy jednak śledzić w kolejnych latach. Wskazują na to między innym i wzmianki o niewielkim miasteczku kujawskim zachowane w aktach procesu kanonizacyjnego Królowej. Nieszawa została tam wymieniona kilkakrotnie. Naszą uwagę przyciąga szczególnie dokument kardynała Karola Wojtyły z 22 lutego 1974 roku, w którym prezentuje on wielowiekowy kult Królowej w Polsce, mimo że nie została ona do tej pory wyniesiona na ołtarze. Tradycja ta miała potwierdzać zasadność starań o ogłoszenie Jadwigi błogosławioną. W dokumencie została wymieniona między innymi Nieszawa. Kardynał wymienił to miejsce w związku z tym, że kult królowej Jadwigi w Polsce był często związany z ośrodkami kultu św. Jadwigi księżnej śląskiej.

Pod koniec 1998 roku została wydana książka poświęcona związkom parafii nieszawskiej z kultem Królowej Jadwigi. Autorzy (Waldemar Rozynekowski i ks. Wojciech Sowa) zadedykowali ją papieżowi Janowi Pawłowi II w związku z jego jubileuszem XX-lecia pontyfikatu. Książka została zawieziona do Watykanu i ofiarowana papieżowi przez ordynariusza wrocławskiego ks. biskupa Bronisława Dembowskiego. Z Sekretariatu Stanu przyszedł do parafii list datowany na dzień 2 grudnia 1998 roku, w którym czytamy między innymi: *Jego Świątobliwość Jan Paweł II z wdzięcznością przyjął życzenia i dowody duchowej łączności oraz dar nadesłany z okazji dwudziestolecia Pontyfikatu i na dzień imienin.*

Nadaniu honorowego obywatelstwa papieżowi towarzyszyło często wybicie specjalnego medalu pamiątkowego. Medal z wizerunkiem papieża - honorowego obywatela Gminy Łubianka upamiętnia także jubileusz 70-lecia gminy.

Zauważmy, że konsekwencją nadania honorowego obywatelstwa było regularne wysyłanie przez miasta i gminy życzeń do Watykanu, np. z okazji urodzin, czy też wyboru na Stolicę Piotrową. W związku z tym powstała szczególna więź, potwierdzona skrzętnie przechowywanymi dzisiaj listami zwrotnymi z Watykanu.

✦ SZKOŁY

Papież Jan Paweł II był i jest bardzo często obierany w całej Polsce na patrona szkół. Kilkadziesiąt z nich spotykamy także na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. Wiele z nich przystąpiło aktywnie do działań w ramach Rodziny Szkół Jana Pawła II. Na terenie województwa został powołany jeszcze inny związek szkół, który nosi nazwę: Mała Rodzina Szkół im. Jana Pawła II Powiatu Świeckiego. „Mała Rodzina” powstała

z inicjatywy wizytator Danieli Krzyżelewskiej. Spotkanie założycielskie odbyło się dnia 7 lutego 2006 roku w Gimnazjum im. Jana Pawła II w Korytowie. Inicjatorami spotkania byli: Stefan Lipka, Teresa Drewka, Magdalena Chmielewska, Magdalena Kocon, Elżbieta Lipka, Zbigniew Stożek. Założycielami „Małej Rodziny” były następujące szkoły: Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Grucznie, Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Lnianie, Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Wielkim Komorsku, Gimnazjum nr 4 im. Jana Pawła II w Grucznie oraz Gimnazjum im. Jana Pawła II w Korytowie. Związek integruje działania szkół noszących imię Jana Pawła II. Do stałych działań podejmowanych przez „Małą Rodzinę” w celu krzewienia i wdrażania nauczania Patrona - Papieża Jana Pawła II należą:

- ✦ wskazania wychowawcze Patrona ujęte w szkolnym programie wychowawczym,
- ✦ konsekwentne i permanentne wdrażanie tych treści w życie szkolnej wspólnoty,
- ✦ popularyzacja nauczania papieskiego w procesie dydaktycznym: na zajęciach lekcyjnych i pozalekcyjnych (głównie dotyczy przedmiotów z bloku humanistycznego, katechezy, godziny wychowawczej oraz świątecznych apeli, akademii),
- ✦ wybrana idea nauczania papieskiego tematem wiodącym jednego dnia szkolnych rekolekcji wielkopostnych.

Wyłanianie papieskiego patronatu trwało czasami wiele miesięcy. Dla przykładu przybliżmy procedurę, którą przeprowadzono w Zespole Szkół w Obrowie:

- ✦ 18 X 2000 roku
Rozpoczęcie procedury nadania imienia szkole decyzją Rady Pedagogicznej Gimnazjum; zdecydowano, że patron szkoły zostanie wyłoniony na drodze konkursu.

✦ 19 X 2000 roku

Dyrektor Artur Affelt ogłasza publicznie na zebraniach rodziców szkoły podstawowej i gimnazjum regulamin konkursu wyboru patrona.

✦ 14 XII 2000 roku

Otwarcie skrzynki ze zgłoszeniami kandydatur na patrona szkoły; 5 kandydatur: Ojciec Święty Jan Paweł II (głowa Kościoła Rzymskokatolickiego), Józef Piłsudski (marszałek II Rzeczypospolitej), Kazimierz Kubacki (pierwszy dyrektor szkoły podstawowej w Obrowie), Gustaw Zieliński (powstaniec z okresu zaborów), Henryk Dobrzański „Hubal”.

✦ 3 IV 2001 roku

Rada Pedagogiczna wybrała patrona osobę Ojca Świętego.

✦ 27 XI 2001 roku

Samorząd Uczniowski wypowiedział się w przyjętej uchwale za wyborem Ojca Świętego na patrona szkoły.

✦ 19 XII 2001 roku

Rada Rodziców w oświadczeniu wypowiedziała się za wyborem Ojca Świętego na patrona szkoły.

✦ 25 I 2002 roku

Proboszcz parafii ks. Jacek Laszczyk pozytywnie zaopiniował propozycję, aby nadać szkole imię Jana Pawła II.

✦ 7 II 2002 roku

Kuria Diecezjalna Włocławska wyraziła pozytywne stanowisko w sprawie wyboru Ojca Świętego na patrona szkoły.

✦ 13 II 2002 roku

Wspólne wystąpienie: Przewodniczącego Rady Pedagogicznej Gimnazjum, Przewodniczącej Samorządu Uczniowskiego i Przewodniczącej Rady Rodziców do władz Gminy Obrowo o nadanie Gimnazjum w Obrowie imienia Ojca Świętego Jana Pawła II.

☞ 17 VI 2002 roku

Uchwała Rady Gminy o utworzeniu Zespołu Szkół w Obrowie imienia Jana Pawła II.

☞ 17 IX 2002 roku

Podjęcie decyzji o terminie uroczystości nadania imienia Zespołowi Szkół w Obrowie, który ustalono na dzień 18 maja 2003 roku w 83. rocznicę urodzin oraz w 25. roku pontyfikatu Ojca Świętego.

Różnie był uzasadniany wybór Jana Pawła II na patrona szkół. Posłużmy się przykładem Szkoły Podstawowej nr 2 w Wąbrzeźnie: *Trudne środowisko, w jakim szkoła funkcjonuje, potrzebuje odpowiednich wzorców osobowych i ideałów wychowawczych. Tak więc jednogłośnie rodzice, nauczyciele i uczniowie stwierdzili, że najbardziej odpowiednim wzorcem osobowym jest papież Jan Paweł II. Kolejnym kryterium wyboru była bogata spuścizna w postaci nauczania papieskiego, na podstawie której można również opracować bardzo konkretny Program Wychowawczy Szkoły oraz wypracować poprawne relacje na linii nauczyciel-uczeń, nauczyciel-rodzic, rodzic-dziecko* (Wiesława Wróblewska - dyrektor Szkoły Podstawowej nr 2).

Poniżej prezentujemy także kalendarium wydarzeń Szkoły Podstawowej nr 3 im. Jana Pawła II w Rypinie. Ilustruje ono dobitnie intensywność obecności papieża w środowisku szkoły, a pośrednio także i w mieście Rypinie:

☞ 1 XII 1999 roku

Rada Pedagogiczna podjęła decyzję o nadaniu szkole imienia Jana Pawła II; wniosek zaakceptowała Rada Rodziców i Samorząd Uczniowski.

☞ 18 IV 2000 roku

Rada Miasta Rypina uchwaliła nadanie szkole imienia Jana Pawła II.

☞ 27 V 2000 roku

Uroczystość nadania imienia szkole.

- ✦ Z inicjatywy uczniów zrodził się pomysł stworzenia zbioru prac literackich i plastycznych zatytułowanych „Dzieci Ojcu Świętemu”.
- ✦ X 2000 roku
Wysłano telegram do papieża z informacją o nadaniu szkole jego imienia. Już w listopadzie szkoła otrzymała od papieża odpowiedź.
- ✦ 5 IV 2001 roku
Szkolny konkurs recytatorski poezji Karola Wojtyły.
- ✦ 26 V 2001 roku
Otwarcie Izby Pamięci Patrona Szkoły Jana Pawła II.
- ✦ 9 X 2001 roku
Przedstawiciele szkoły uczestniczyli w Ogólnopolskiej Pielgrzymce Rodziny Szkół im. Jana Pawła II na Jasną Górę.
- ✦ 20 IV 2002 roku
Uczestnictwo w Ogólnopolskim Konkursie: „Dziękuję Bogu za piękno stworzonego świata”; II miejsce zajęła Sandra Jankiewicz, wyróżnienia otrzymały: Milena Mroczyńska i Milena Sobczyk.
- ✦ 27 IV-4 V 2002 roku
Wycieczka do Włoch; głównym punktem był pobyt w Rzymie i w Watykanie.
- ✦ Udział w II Ogólnopolskim Konkursie Twórczości Dziecięcej „Ojciec Święty pragnę wyznać Ci”, zorganizowanym przez Szkołę Podstawową im. Jana Pawła II w Wysokiem; wygrała uczennica SP nr 3 w Rypinie Monika Przybyszewska.
- ✦ 9 X 2003 roku
Szkoła wzięła udział w IV Ogólnopolskiej Pielgrzymce Rodziny Szkół im. Jana Pawła II na Jasną Górę.
- ✦ X 2003 roku
Została wydana publikacja pt. *Trójka w świetle 25-lecia pontyfikatu Ojca Świętego Jana Pawła II*. Uczennica Monika Gumowska wygrała konkurs na projekt awersu medalu

oddającego najwierniej przesłanie wielkiego pontyfikatu Jana Pawła II. Medal został wykonany przez artystkę J. Kubicką i znajduje się w Izbie Patrona.

✦ 2 IV 2005 roku

W godzinę śmierci papieża Jana Pawła II harcerze pełnili honorową wartę przy Izbie Patrona uczniowie i nauczyciele wzięli udział w ostatnim pożegnaniu papieża, które w Rypnie odbyło się dnia 6 kwietnia.

✦ 2-3 VI 2006 roku

Szkoła była gospodarzem XVIII zjazdu Rodziny Szkół im. Jana Pawła II; na spotkanie przybyło 130 nauczycieli z 43 szkół.

Patronat papieski to zobowiązanie i wyzwanie. Jak budować tożsamość szkoły z takim patronem? To pytanie pojawia się na pewno często, kiedy planowany jest program wychowawczy, kiedy myśli się o dniu patrona. Papież to określone wartości, postawa, moralne kryteria, to pasterz określonej wspólnoty, a przede wszystkim świadek zmartwychwstałego Chrystusa. Oznacza to, że papież będzie należał zawsze do wymagających patronów. Poza tym, w dobie, kiedy zamyka się szkoły, może i warto zadać sobie pytanie, co zrobić z patronatem papieskim, kiedy likwidowana jest powierzona jego opiece placówka.

✦ POMNIKI

Powstawały one na przestrzeni wielu lat, jednak najwięcej zaczęto ich wznosić, a przynajmniej podejmować decyzje o ich postawieniu, w pierwszych miesiącach po śmierci papieża. Obecnie na terenie województwa jest przeszło 30 pomników (popiersi). Liczba ta cały czas się zmienia. Kolejne społeczności decydują się na upamiętnienie wielkiego Polaka. Geneza każdego z pomników to część historii miejscowości, gminy czy parafii. Stoją za nimi konkretne osoby i środowiska. Warto pomyśleć, aby dokumentacja, która powstała w wyniku starań

o wzniesienie pomnika, była skrzętnie przechowywana i przetrwała dla kolejnych pokoleń.

Przywołajmy przykład z Torunia. Inicjatorem wystawienia pomnika na toruńskich Jordankach była Rada Miasta Torunia. Dnia 7 kwietnia 2005 roku, czyli jeszcze przed pogrzebem papieża, przyjęła ona uchwałę, w której oddano hołd „śp. Ojcu Świętemu Janowi Pawłowi II, Honorowemu Obywatelowi Miasta Torunia, największemu synowi narodu polskiego”. Jedną z decyzji, jaką wtedy podjęto, była uchwała o budowie pomnika. W Komitecie Honorowym budowy pomnika zasiedli: Jego Ekscelencja Andrzej Suski - Biskup Toruński, prof. Andrzej Jamiółkowski - Rektor Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, prof. Elżbieta Zawacka - Honorowa Obywatelka Miasta Torunia, prof. Marian Biskup - Honorowy Obywatel Miasta Torunia, ojciec Władysław Wołoszyn SJ - Honorowy Obywatel Miasta Torunia, Kazimiera Kwiecińska - przedstawicielka rodziny Ojca Świętego Jana Pawła II. Na miejsce pomnika wybrano skwer na toruńskich Jordankach, u zbiegu Wałów gen. Sikorskiego i al. Jana Pawła II. Pomnik został wykonany przez prof. Stanisława Radwańskiego z Gdańska. Budowę sfinansowano z budżetu Torunia oraz składek toruńskich firm i setek mieszkańców. Jego uroczyste odsłonięcie nastąpiło dnia 2 czerwca 2007 roku.

✦ PIELGRZYMKI I SPOTKANIA Z PAPIEŻEM JANEM PAWŁEM II

Papieskie dziedzictwo posiada jeszcze inną płaszczyznę. Jak w żadnym innym wypadku, wiele osób posiada bezpośrednie doświadczenie spotkania z Ojcem Świętym Janem Pawłem II. Setki tysięcy osób uczestniczyło w spotkaniach liturgicznych z papieżem podczas jego pielgrzymek w 1991 oraz w 1999 roku we Włocławku, Bydgoszczy i Toruniu. Poza tym spora grupa osób brała udział w spotkaniach z Ojcem Świętym w różnych miejscach w Polsce.

Zwielu miejscowości, parafii, szkół i instytucji pielgrzymowano także do Rzymu. Były to najczęściej pielgrzymki autokarowe. Uczestników tych pielgrzymek należy na pewno liczyć w tysiące. Zauważmy, że do Rzymu udawano się przez przeszło 26 lat. Oto krótki opis jednej z takich pielgrzymek. W dniach od 29 stycznia do 6 lutego 1998 roku została zorganizowana pielgrzymka przedstawicieli parafii Raciażek z diecezji włocławskiej. Inicjatorem pielgrzymki był ks. proboszcz Zbigniew Cabański. Oto fragment relacji ze spotkania z papieżem w Sali Klementyńskiej: *Z głębi korytarza zbliża się Jan Paweł II. W oczach wielu z nas łyzy wzruszenia, gardła dziwnie ściśnięte. Ojciec Święty wita się z grupą biskupów przybyłych na spotkanie, następnie wchodzi do sali. Wszyscy zebrani tu pielgrzymi śpiewają pieśń na powitanie, klaszczą. Papież uśmiecha się, jest wzruszony i chyba szczęśliwy. Kieruje kilka słów do zgromadzonych tu rodaków. Za chwilę będzie podchodził do każdej grupy. My stoimy bardzo blisko Ojca Świętego, może 6-7 metrów dzieli nas od Niego. Już zbliża się do nas. Wita wszystkich, pyta skąd przybyliśmy. Zdziwia nas swoją pamięcią, bowiem usłyszawszy o Raciażku odpowiedział, że przed wielu laty był tam, odwiedzając kolegę w pobliskiej parafii (Renata Ćwiklińska, Z wizytą u Jana Pawła II, Stanica nr 2, maj 1998).*

Przynajmniej kilkanaście tysięcy młodych osób z obszaru dzisiejszego województwa uczestniczyło w spotkaniu Jana Pawła II z młodzieżą z całego świata na Jasnej Górze podczas VI Światowego Dnia Młodych (14-15 sierpnia 1991 roku). Tematem tamtego wydarzenia były słowa św. Pawła: *Otrzymaliście Ducha przybrania za synów* (Rz 8,15). To między innymi to spotkanie w Częstochowie stało się inspiracją koncertu pt. *Muzyczne listy do Młodych* poświęconego Janowi Pawłowi II. Odbył się on z okazji kolejnego Dnia Papieskiego, który zorganizowano w Toruniu 14 października 2007 roku. Twórcą dzieła jest muzyk i kompozytor Tomasz Kamiński. Utwór

ten składa się z dziewięciu pieśni skomponowanych na głos żeński i męski oraz na zespół muzyczny, chór i orkiestrę smyczkową. Teksty pieśni ilustrują spotkania papieża z młodzieżą podczas Światowych Dni Młodzieży, które były organizowane w różnych miejscach świata.

Dzisiaj uczestnicy tamtego spotkania to osoby dorosłe, niejednokrotnie czynnie zaangażowane na różnych płaszczyznach życia społecznego, samorządowego i politycznego. Wydaje się, że fakt spotkania z papieżem w 1991 roku posiada ważne znaczenie w biografii niektórych osób, a przynajmniej należy do grona tych, o których się pamięta, jako wnoszące coś do życia.

Spotkanie na Jasnej Górze w 1991 roku stało się między innymi udziałem piszącego te słowa. Byłem wtedy po czwartym roku studiów. Przez przeszło miesiąc posługiwałem na Jasnej Górze w punkcie informacyjnym VI Światowego Dnia Młodzieży. Pamiętam, że to wtedy podczas przygotowań nauczyłem się odmawiać modlitwę różańcową oraz Apel Jasnogórski w języku łacińskim. Dodajmy, że obecność tych modlitw była jednym z ważniejszych elementów wspólnego spotkania młodzieży. Wtedy też spotkałem wiele młodych osób ze Wschodu. Niezapomniany pozostanie dla mnie moment, kiedy tuż przed odlotem papieża, w dniu 16 sierpnia rano, ta właśnie grupa przywoływała usilnie Ojca Świętego, aby wyszedł do niej na szczyt jasnogórski. Papież pojawił się i było to prawdopodobnie pierwsze i być może ostatnie tak liczne spotkanie papieża z młodzieżą Białorusi i Rosji. Stałem wtedy na szczycie i miałem świadomość, że uczestniczę w czymś wielkim. Do dzisiaj pamiętam to intensywne przywoływanie papieża i pragnienie spotkania się z nim.

✦ DARY DLA PAPIEŻA

Swoistymi pamiątkami wiążącymi osobę Ojca Świętego z obszarem województwa są także liczne dary przekazane papieżowi, między innymi podczas jego pielgrzymek w 1991 i w 1999 roku, przez władze samorządowe oraz różne środowiska. Trudno śledzić ich dzieje, część z nich znajduje się zapewne w muzeach papieskich, a część powędrowała w różne zakątki świata. Wymieńmy w tym miejscu dary, które otrzymał papież podczas pielgrzymki do Włocławka w 1991 roku:

- ✦ szaty liturgiczne,
- ✦ księga pamiątkowa *Kościół włocławski Ojcu Świętemu Janowi Pawłowi II*,
- ✦ księga Bractwa Trzeźwości,
- ✦ replika obrazu Serca Jezusa namalowanego przez ks. Władysława Sarnika w Dachau,
- ✦ obraz św. Józefa Kaliskiego,
- ✦ płaskorzeźba poświęcona pamięci bł. bpa Michała Kozala, księży włocławskich zamordowanych podczas wojny, ks. prymasa Stefana Wyszyńskiego i ks. Jerzego Popiełuszki,
- ✦ akwarela przedstawiająca krzyż-pomnik ks. Jerzego Popiełuszki,
- ✦ kopia figury Matki Bożej Bolesnej ze Skulska,
- ✦ rzeźba przedstawiająca makietę kościoła Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny i postać Matki Bożej z Dzieciątkiem wraz z herbem miasta Lipna,
- ✦ zbiór wierszy,
- ✦ duży wazon fajansowy,
- ✦ rzeźba ludowa przedstawiająca postać św. Piotra,
- ✦ krzyż z soli,
- ✦ haftowany duży biały obrus,
- ✦ żyrandol,

- ✦ miniatura krzyża-pomnika ks. Jerzego Popiełuszki,
- ✦ miniatura obrazu Matki Bożej Ostrobramskiej.

✦ KAMIENIE WĘGIELNE

Przynajmniej kilkanaście świątyń i kaplic na terenie województwa posiada kamienie węgielne poświęcone przez papieża. Tak więc to Ojca Świętego spotykamy u fundamentów nowych obiektów, u początków nowych wspólnot parafialnych i duszpasterskich. Oznacza to także, że Jan Paweł II miał swój udział w ożywczym tchnieniu, które towarzyszy początkom nowych dzieł w Kościele. On także będzie przywoływany w każdym pokoleniu, które będzie się pochylać nad historią tych obiektów oraz gromadzących się w nich wspólnot.

✦ MODLITWY

Od trzech lat jesteśmy świadkami nowego impulsu w pamięci o Janie Pawle II. Jego śmierć sprawiła, że zaczynamy o nim mówić jako o kandydacie na ołtarze. Co to oznacza? Otóż to, że w każdym kościele parafialnym, w każdym kościele filialnym, w kościołach i kaplicach zakonnych, znajdujących się na terenie województwa, odmawiane są modlitwy w intencji beatyfikacji oraz kanonizacji papieża. On też staje się coraz częściej pośrednikiem wielu trudnych spraw. W konsekwencji tysiące osób uczestniczy w tym duchowym dziele, które tworzy wyjątkową więź z Ojcem Świętym.

✦ KSIĘGI PAMIĄTKOWE

Odniesienie do papieża Jana Pawła II spotykamy w wielu rozproszonych źródłach. Do grupy bardzo interesujących należą na pewno księgi pamiątkowe oraz tzw. księgi kondol-

lencyjne założone w różnych miejscach, np. parafiach, instytucjach. Z perspektywy czasu stają się one niezwykle cennym źródłem do poznania duchowego związku papieża z mieszkańcami naszego regionu. Dla przykładu, do księgi pamiątkowej wyłożonej w miejscowości Lisewo (powiat chełmiński) wpisało się aż 1300 osób. Jedna z ksiąg została założona także w Areszcie Śledczym w Toruniu. Spotykamy w niej między innymi wpis następującej treści:

Moim pragnieniem zawsze było spotkać Cię, dotknąć i ucałować, ale nigdy moje marzenia nie spełniły się. Większość mojego życia spędziłem w więzieniu i choć zawsze miałem do wszystkich jakieś pretensje, to jednak do Ciebie Ojczy Święty nigdy.

✦ SPOTKANIA ZE ŚWIADKAMI

Kolejna bardzo ciekawa odsłona papieskiego dziedzictwa to spotkania ze świadkami, którzy dzielą się świadectwem o papieżu Janie Pawle II. Takie osoby znajdujemy w wielu środowiskach. Jedną z nich jest na pewno papieski fotograf Arturo Mari.

Przyjechał on na początku czerwca 2008 roku do naszego województwa na zaproszenie Fundacji „Wiatrak” z Bydgoszczy. Arturo Mari był fotografem w Watykanie przez 51 lat. Fotografował Piusa XII, Jana XXIII, Pawła VI, Jana Pawła I, Jana Pawła II oraz Benedykta XVI. Podczas pracy z papieżem Polakiem nie wziął ani jednego dnia urlopu. Ostatnie zdjęcie papieża - spośród około miliona fotografii - wykonał w dniu jego pogrzebu.

Osobisty fotograf papieża Jana Pawła II był honorowym gościem obchodów Święta Województwa. Dnia 7 czerwca 2008 roku uczestniczył w głównych uroczystościach we Włoc-

ławku, czyli we mszy św. za województwo oraz był wyjątkowym gościem podczas specjalnej sesji sejmiku województwa. Podczas jej trwania podzielił się osobistym świadectwem o papieżu Janie Pawle II.

Następnego dnia, tzn. 8 czerwca, Artuto Mari uczestniczył najpierw we mszy św. w kościele św. Antoniego w Toruniu, po której podzielił się z obecnymi swoim postrzeganiem papieża. Po południu w Białym Spichrzu w Bydgoszczy otworzył wystawę swoich fotografii zatytułowaną „Droga do domu”, będącej plonem dwudziestosiedmioletniej pracy dla Papieża. Ekspozycję przygotowała fundacja „Wiatrak”.

✦ CIĄGLE ŻYJE

Trudno wymienić wszystkie oznaki pamięci o papieżu Janie Pawle II. Ich bogactwo jest ogromne i różnorodne. Wymowne jest to, że pamięć o papieżu nabrała wielkiego dynamizmu po jego śmierci, czyli po 2 kwietnia 2005 roku. Można powiedzieć, że on „ciągle żyje” i dotyka sfery duchowej wielu ludzi. To z jego osobą wiąże się dynamizm, jakiś nowy powiew i doświadczana przez wielu młodość ducha. Rzeczywistość tę trudno zmierzyć, jednak i nie sposób zaprzeczyć jej istnieniu, ona niejako unosi się w powietrzu.

O nowych papieskich inicjatywach słyszymy najczęściej przy okazji kolejnych rocznic, np.: wyboru kardynała Karola Wojtyły na papieża, czy też jego śmierci. Z miesiąca na miesiąc pojawiają się nowe plany. Przywołajmy jeden z nich. Z bardzo ciekawą inicjatywą wystąpiło Stowarzyszenie Pamięć Jana Pawła II. Chce ono skupić w jednej organizacji wszystkie samorządy, które nadały Janowi Pawłowi II tytuł Honorowego Obywatela. W związku z tym w czerwcu 2009 roku planowana jest w Toruniu IV Krajowa Konferencja Samorządów RP dla Jana

Pawła II. Jej kulminacyjnym momentem ma być podpisanie w Auli Uniwersytetu Mikołaja Kopernika aktu powołania do życia Ogólnopolskiego Związku Miast i Gmin Papieskich oraz Instytucji i Organizacji związanych z Janem Pawłem II. Chęć przystąpienia do związku zgłosiło już miasto Toruń.

Zebrałe w niniejszym opracowaniu ślady pamięci o papieżu Janie Pawle II to oczywiście nie wszystko, jednak wiele z tego, co tworzy bogate dziedzictwo papieskie w granicach województwa kujawsko-pomorskiego. Wydaje się, że praca ta należy do pionierskich i to nie tylko w naszym województwie. Należy zaznaczyć, że my właściwie stoimy przed trudem swoistego inwentaryzowania papieskich śladów. O ile podejmiemy się tego dzieła, o tyle ujrzymy rozmiar tego dziedzictwa, a w konsekwencji pomoże nam to pełniej zrozumieć osobę oraz misję papieża Jana Pawła II.

Chciałbym w tym miejscu podziękować wszystkim osobom oraz instytucjom, które przyczyniły się do powstania niniejszej publikacji. Jej znaczna część została napisana na podstawie informacji nadesłanych z miast i gmin naszego województwa. Jednocześnie obecne w pracy luki faktograficzne wynikają w znacznej mierze z powodu braku informacji z samorządów. Za pomoc w gromadzeniu informacji z samorządów lokalnych województwa dziękuję Panu Łukaszowi Walkuszowi. Natomiast Panu Tadeuszowi Chrzanowskiemu dziękuję za pomoc w zbieraniu materiałów na temat dębów papieskich.

W miejscu tym należy wymienić także publikacje, które powstały w związku z wizytami papieża w trzech największych miastach województwa, czyli: we Włocławku, Bydgoszczy oraz w Toruniu. Są one także przejawem dziedzictwa papieskiego naszego województwa. Wymieńmy te najważniejsze:

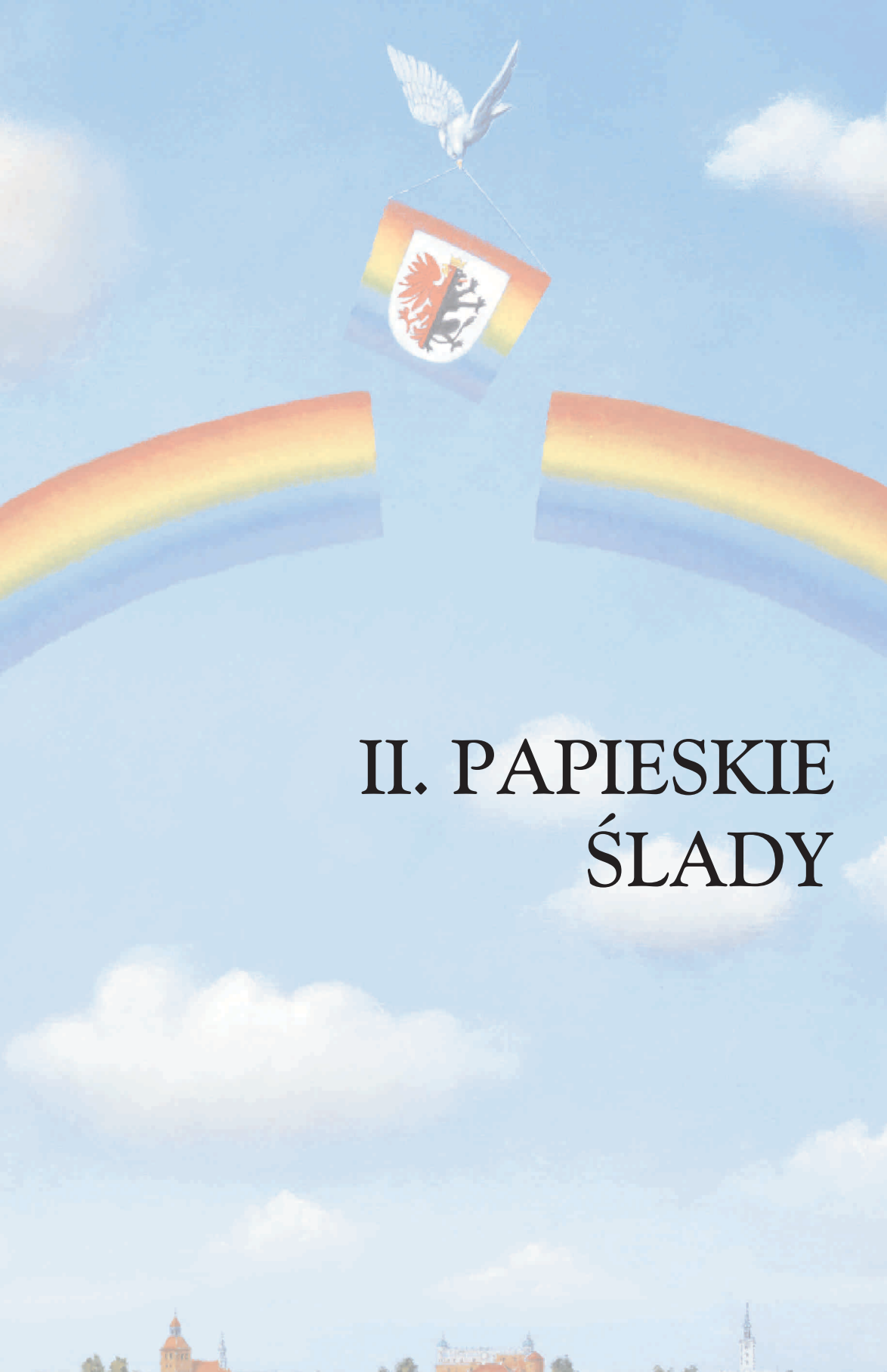
- ✦ *Kościół włocławski Ojcu Świętemu Janowi Pawłowi II*, Włocławek 1991 (księga pamiątkowa ofiarowana

papieżowi przez ks. prof. Stanisława Olejnika w darach podczas mszy św. w 1991 roku we Włocławku),

- ✦ Stefan Pastuszewski, *Papież w Bydgoszczy*, Bydgoszcz 1999,
- ✦ Jerzy Derenda, *Papież Jan Paweł II w Bydgoszczy*, Bydgoszcz 1999
- ✦ *Ojciec Święty, Toruń! Dokument i świadectwo o papieżu Janie Pawle II*, oprac. Waldemar Rozynekowski, Toruń 2006.

Zauważmy, że pierwsze dwie publikacje powstały w związku z przygotowaniem do wizyt papieskich. Przebieg pielgrzymki papieskiej we Włocławku najpełniej został dotychczas omówiony na łamach czasopisma diecezjalnego „Ład Boży” oraz miesięcznika „Kronika Diecezji Włocławskiej” (numery z 1991 r.). Jak widać, nasza regionalna bibliografia papieska nie jest obfita.

Na koniec dodajmy, że niniejsza publikacja ma otwierać serię pozycji książkowych, dzięki którym będziemy odkrywać rozległe „dziedzictwo duchowe”, które spotykamy w granicach województwa kujawsko-pomorskiego.

II. PAPIESKIE ŚLADY

✦ DIECEZJA TORUŃSKA

Papież Jan Paweł II bullą *Totus Tuus Poloniae populus* z 25 marca 1992 roku ustalił nowy podział diecezji i prowincji kościelnych w Polsce. Ojciec Święty ustanowił 13 nowych diecezji polskich, wśród nich diecezję toruńską. Zasięg diecezji toruńskiej nawiązuje do pierwotnych granic diecezji chełmińskiej, ustanowionej w 1243 roku i obejmującej ziemie chełmińska, lubawska i michałowska. W momencie erygowania diecezja toruńska podzielona została na 17 dekanatów: Bierzgłowo, Brodnica, Chełmno, Chełmża, Działdowo, Golub, Grudziądz, Lembarg, Lidzbark, Lubawa, Łasin, Nowe Miasto Lubawskie, Radzyń, Toruń I, Toruń II, Wąbrzeźno, należących dotąd do diecezji chełmińskiej oraz dekanat Toruń-Podgórz pozostający do tej pory w granicach archidiecezji gnieźnieńskiej. Patronką diecezji została Matka Boża Nieustającej Pomocy. Kościołem katedralnym nowej diecezji uczyniono Bazylikę Mniejszą św. Jana Chrzciciela i św. Jana Ewangelisty w Toruniu. Diecezja toruńska weszła w skład archidiecezji gdańskiej, obejmując swym zasięgiem 182 parafie z liczbą 714 270 mieszkańców w chwili jej utworzenia. Dnia 31 maja 1992 roku w katedrze odbył się ingres pierwszego biskupa diecezji toruńskiej ks. Andrzeja Suskiego, dotychczasowego biskupa pomocniczego diecezji płockiej.

✦ DIECEZJA BYDGOSKA

Dnia 25 marca 2004 roku Ojciec Święty Jan Paweł II, chcąc dopełnić reorganizację struktur duszpastersko-administracyjnych w Polsce, podjętych bullą *Totus Tuus Poloniae populus* (25 marca 1992 roku), ustanowił diecezję bydgoską. Diecezja powstała z 12 dekanatów archidiecezji gnieźnieńskiej, 3 dekanatów diecezji pelplińskiej i 1 dekanatu diecezji koszalińsko-kołobrzesckiej. Stolicą nowej diecezji zostało miasto Bydgoszcz, a jej patronami: Matka Boża Pięknej Miłości

i bł. ks. bp Michał Kozal, natomiast katedrą - kościół św. Marcina i św. Mikołaja w Bydgoszczy. W momencie powstania diecezja została podzielona na następujące dekanaty: Bydgoszcz-Północ, Bydgoszcz-Śródmieście, Bydgoszcz-Południe, Bydgoszcz-Wyżyny, Bydgoszcz-Fordon, Kcynia, Łobżenica, Mrocza, Nakło, Osielesko, Sępólno Krajeńskie, Szubin, Wyrzysk, Wysoka oraz Złotów. Diecezja bydgoska została włączona do metropolii gnieźnieńskiej. Ordynariuszem nowej diecezji papież ustanowił dotychczasowego biskupa pomocniczego archidiecezji wrocławskiej ks. biskupa Jana Tyrawę. Uroczysty ingres pierwszego ordynariusza diecezji bydgoskiej do katedry odbył się dnia 28 marca 2004 roku.

✦ HONOROWY OBYWATEL

✦ *Miasta:*

- ✦ Aleksandrów Kujawski (23 VI 1997)
- ✦ Brodnica (28 X 1999)
- ✦ Bydgoszcz (17 VI 1998)
- ✦ Grudziądz (16 X 2003)
- ✦ Inowrocław (19 III 2004)
- ✦ Koronowo (15 XII 1999)
- ✦ Kowalewo Pomorskie (11 XI 1999)
- ✦ Łabiszyn (10 XI 1999)
- ✦ Nakło nad Notecią (29 X 1999)
- ✦ Nieszawa (17 VII 2002)
- ✦ Rypin (1 XII 1999)
- ✦ Toruń (22 I 1998)
- ✦ Więcbork (20 XII 1999)
- ✦ Włocławek (13 VI 2003)

✦ *Gminy:*

- ✦ Gmina Aleksandrów Kujawski (27 I 2000)
- ✦ Gmina Bądkowo (21 XII 1999)

- ✦ Gmina Bobrowo (22 X 1999)
- ✦ Gmina Brodnica (30 X 1999)
- ✦ Gmina Bytoń (26 XI 1999)
- ✦ Gmina Dąbrowa (30 XII 1999)
- ✦ Gmina Gaśawa (26 X 1999)
- ✦ Gmina Dębowa Łąka (10 VI 2001)
- ✦ Gmina Golub-Dobrzyń (30 III 2000)
- ✦ Gmina Grażawy (29 XII 1999)
- ✦ Gmina Grudziądz (29 X 1999)
- ✦ Gmina Gruta (28 X 2003)
- ✦ Gmina Janowiec Wielkopolski (16 XI 1999)
- ✦ Gmina Lubanie (9 XII 1999)
- ✦ Gmina Lubicz (30 XII 1999)
- ✦ Gmina Lubiewo (8 XI 1999)
- ✦ Gmina Łabiszyn (10 XI 1999)
- ✦ Gmina Łubianka (17 XII 1999)
- ✦ Gmina Osiecin (12 XI 1999)
- ✦ Gmina Radziejów (23 XI 1999)
- ✦ Gmina Rogowo (27 X 1999)
- ✦ Gmina Rypin (26 X 1999)
- ✦ Gmina Sicienko (27 X 1999)
- ✦ Gmina Sośno (28 XII 1999)
- ✦ Gmina Wąbrzeźno (23 XII 1999)
- ✦ Gmina Więcbork (20 XII 1999)
- ✦ Gmina Wielka Nieszawka (21 XII 1999)
- ✦ Gmina Zbójno (30 XII 1999)
- ✦ Gmina Zławieś Wielka (14 XII 1999)

✦ DOKTOR HONORIS CAUSA

Dnia 22 czerwca 2004 roku Senat Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu jednomyślnie nadał papieżowi Janowi Pawłowi II godność doktora *honoris causa*. W ten sposób

papież został włączony do toruńskiej wspólnoty akademickiej. W uzasadnieniu podkreślono jego zasługi dla nauki, kultury i społeczności międzynarodowej. Poza tym przywołano postać papieża jako wybitnego filozofa i teologa, kapłana, męża stanu, obrońcy praw człowieka, orędownika wolności i pokoju, największego autorytetu moralnego współczesnego świata.

Wręczenie dyplomu nastąpiło dnia 23 listopada 2004 roku w Watykanie, w Sali Klementyńskiej Pałacu Apostolskiego. Warto dodać, że senatorowie toruńskiego uniwersytetu stanęli przed papieżem wraz z reprezentantami Akademii Medycznej w Bydgoszczy, która tego właśnie dnia stała się Collegium Medicum uniwersytetu toruńskiego.

Spotkanie rozpoczęło słowo Biskupa Toruńskiego Andrzeja Suskiego - Wielkiego Kanclerza Wydziału Teologicznego UMK. Wspomniał on między innymi wizytę Ojca Świętego w Toruniu w 1999 roku oraz słowa, które wówczas papież skierował do świata nauki: *ludziom nauki oraz ludziom kultury powierzona została szczególna odpowiedzialność za prawdę, dążenie do niej, jej obrona i życie według niej*. Następnie rektor uniwersytetu, prof. Jan Kopcewicz, odczytał laudację. Po wystąpieniu rektora, ks. prof. Jerzy Bagrowicz - Dziekan Wydziału Teologicznego UMK, odczytał łaciński tekst doktoratu, po czym przekazano Ojcu Świętemu dyplom o nadaniu tytułu doktora *honoris causa* UMK, a także *epitage* (biało-czerwoną szarfę z godłem uczelni, wyhaftowaną złotą nicią). Papież otrzymał również obraz, który przedstawia ołtarz Drzewo Życia z kościoła św. Jakuba w Toruniu.

Po tej ceremonii papież wypowiedział następujące słowa: *Serdecznie witam państwa. Cieszę się, że mogę przyjmując tak dostojną reprezentację Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Panu rektorowi dziękuję za uprzejme słowa, a Senatowi za nadanie mi tytułu doktora «honoris causa».*

Z wdzięcznością przyjmuję ten tytuł, jako znak stale rozwijającego się dialogu pomiędzy nauką i wiarą.

Przyjmując państwa u siebie w Watykanie, wspominam ten czerwcowy dzień 1999 r., w którym dane mi było nawiedzić progi waszej uczelni. Pamiętam, że mówiłem wówczas właśnie o tym dialogu, który powinien przewyższać oświeceniowe przeciwstawienie prawdy osiągananej na drodze rozumu prawdzie poznawanej przez wiarę. Dziś coraz bardziej rozumiemy, że chodzi o tę samą prawdę i trzeba, aby ludzie, dochodząc do niej drogami im właściwymi, nie szli samotnie, by szukali potwierdzenia własnych intuicji również w spotkaniu z innymi. Tylko wówczas naukowcy oraz ludzie kultury rzeczywiście będą mogli podjąć tę szczególną odpowiedzialność, o której mówiłem w Toruniu «odpowiedzialność za prawdę, dążenie do niej, jej obronę i życie według niej».

Cieszę się, że Uniwersytet Mikołaja Kopernika dynamicznie się rozwija, ofiarując możliwość zdobywania wiedzy coraz większej liczbie młodych ludzi. Dobrze, że może w tym uczestniczyć również Wydział Teologiczny. Wiem, że ten rozwój dokonuje się przy wsparciu władz miasta, które śmiało można nazwać «miastem uniwersyteckim». Niech to wspólne dzieło służy Toruniowi, regionowi i całej Polsce. Nie ma większego bogactwa w narodzie nad światłych obywateli.

Z okazji nadania doktoratu *honoris causa* uniwersytet toruński wydał specjalną publikację pt. *Fides quaerens intellectum. Wiara poszukująca zrozumienia. Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu w hołdzie Ojcu Świętemu Janowi Pawłowi II*, Toruń 2004. Została ona wręczona papieżowi podczas spotkania w Watykanie.

✠ KORONY PAPIESKIE

✠ **Bydgoszcz:** Ojciec Święty Jan Paweł II koronował papieskimi koronami dnia 7 czerwca 1999 roku w Bydgoszczy

podczas VII pielgrzymki do Polski obraz Matki Bożej Pięknej Miłości. Koronacja odbyła się podczas mszy św., która zgromadziła około 500 tys. wiernych. Obraz znajduje się w kościele katedralnym św. Marcina i św. Mikołaja, który jest jednocześnie Sanktuarium Matki Bożej Pięknej Miłości.

✠ **Lisewo:** Ojciec Święty Jan Paweł II pobłogosławił dnia 16 lipca 2003 roku w Castel Gandolfo korony, które zdobią łaskami słynący obraz przedstawiający Matkę Bożą Lisewską z Dzieciątkiem Jezus w kościele parafialnym Podwyższenia Krzyża Świętego i Najświętszej Maryi Panny Śnieżnej. Koronacji wizerunku dokonał dnia 7 października 2003 roku ordynariusz toruński ks. biskup Andrzej Suski.

✠ **Ostrowąs:** Ojciec Święty Jan Paweł II wydał dnia 25 marca 1982 roku dokument (Breve Papieskie) zezwalający na koronację łaskami słynący obraz przedstawiający Matkę Bożą zwaną Panią Kujaw z Dzieciątkiem Jezus. Koronacji wizerunku dokonał dnia 24 sierpnia 1986 roku prymas Polski kardynał Józef Glemp.

✠ **Wąbrzeźno:** Ojciec Święty Jan Paweł II pobłogosławił dnia 15 maja 2002 roku w Watykanie koronę, która zdobi łaskami słynący obraz Matki Bożej Brzemiennej w kościele parafialnym Świętych Apostołów Szymona i Judy Tadeusza. Koronacji wizerunku dokonał dnia 14 sierpnia 2002 roku ordynariusz toruński ks. biskup Andrzej Suski.

✠ BŁOGOSŁAWIENI

✠ **Bł. ks. Franciszek Dachtera** (1910-1944), kapłan archidiecezji gnieźnieńskiej; pochodził z miejscowości Salno pod Bydgoszczą, męczennik z okresu II wojny światowej, beatyfikowany przez papieża Jana Pawła II dnia 13 czerwca 1999 roku w Warszawie.

✠ **Bł. Tadeusz Dulny** (1914-1942), alumn Seminarium Duchownego we Włocławku, męczennik z okresu II wojny świa-

towej, beatyfikowany przez papieża Jana Pawła II dnia 13 czerwca 1999 roku w Warszawie.

✠ **Bł. ks. Stefan Wincenty Frelichowski** (1913-1945), kapłan diecezji chełmińskiej, męczennik z okresu II wojny światowej, beatyfikowany przez papieża Jana Pawła II dnia 7 czerwca 1999 roku w Toruniu.

✠ **Bł. ks. Edward Grzymała** (1906-1942), kapłan diecezji włocławskiej, męczennik z okresu II wojny światowej, beatyfikowany przez papieża Jana Pawła II dnia 13 czerwca 1999 roku w Warszawie.

✠ **Bł. ks. Dominik Jędrzejewski** (1886-1942), kapłan diecezji włocławskiej, męczennik z okresu II wojny światowej, beatyfikowany przez papieża Jana Pawła II dnia 13 czerwca 1999 roku w Warszawie.

✠ **Bł. Maria Karłowska** (1865-1935), założycielka Zgromadzenia Sióstr Pasterek od Opatrzności Bożej, beatyfikowana przez papieża Jana Pawła II dnia 6 czerwca 1997 roku w Zakopanem.

✠ **Bł. ks. Henryk Kaczorowski** (1888-1942), rektor Seminarium Duchownego we Włocławku; męczennik z okresu II wojny światowej, beatyfikowany przez papieża Jana Pawła II dnia 13 czerwca 1999 roku w Warszawie.

✠ **Bł. Bronisław Kostkowski** (1915-1942), alumn Seminarium Duchownego we Włocławku, męczennik z okresu II wojny światowej, beatyfikowany przez papieża Jana Pawła II dnia 13 czerwca 1999 roku w Warszawie.

✠ **Bł. ks. bp Michał Kozal** (1894-1943), prefekt w Miejskim Katolickim Gimnazjum Żeńskim w Bydgoszczy, biskup pomocniczy diecezji włocławskiej, męczennik z okresu II wojny światowej, beatyfikowany przez Jana Pawła II 14 czerwca 1987 roku w Warszawie. Patron: miasta Włocławka, Wyższego Seminarium Duchownego w Bydgoszczy oraz współpatron diecezji bydgoskiej.

✠ **Bł. ks. Józef Kurzawa** (1910-1940), kapłan diecezji włocławskiej, wikariusz w parafii Osiećciny, męczennik z okresu II wojny światowej, w diecezji otrzymał tytuł: „Męczennika Eucharystii i jedności kapłańskiej”, beatyfikowany przez papieża Jana Pawła II dnia 13 czerwca 1999 roku w Warszawie.

✠ **Bł. ks. Wincenty Matuszewski** (1869-1940), kapłan diecezji włocławskiej, proboszcz w parafii Osiećciny, męczennik z okresu II wojny światowej, w diecezji otrzymał tytuł: „Męczennika Eucharystii i jedności kapłańskiej”, beatyfikowany przez papieża Jana Pawła II dnia 13 czerwca 1999 roku w Warszawie.

✠ **Bł. ks. Leon Nowakowski** (1913-1939), kapłan diecezji włocławskiej, męczennik z okresu II wojny światowej, beatyfikowany przez papieża Jana Pawła II dnia 13 czerwca 1999 roku w Warszawie.

✠ **Bł. ks. Józef Straszewski** (1885-1942), kapłan diecezji włocławskiej, męczennik z okresu II wojny światowej, beatyfikowany przez papieża Jana Pawła II dnia 13 czerwca 1999 roku w Warszawie.

✠ **Bł. ks. Antoni Świadek** (1909-1945), kapłan archidiecezji gnieźnieńskiej, w latach 1933-1942 pracował jako wikariusz w bydgoskiej farze, męczennik z okresu II wojny światowej, beatyfikowany przez papieża Jana Pawła II dnia 13 czerwca 1999 roku w Warszawie.

✠ BAZYLIKI MNIEJSZE

Papież Jan Paweł II podczas swojego pontyfikatu wyniósł do godności Bazylik Mniejszych dwa kościoły, które znajdują się w granicach województwa kujawsko-pomorskiego:

✠ **Bydgoszcz:** dnia 3 czerwca 1997 roku, podczas VI pielgrzymki do Polski, po mszy św. w Gnieźnie, papież Jan Paweł II ogłosił, że kościół parafialny pod wezwaniem św. Wincentego

à Paulo w Bydgoszczy został podniesiony do godności Bazyliki Mniejszej (dekret został podpisany dnia 6 maja).

✦ **Chelmska:** dnia 16 lutego 1982 roku papież Jan Paweł II nadał tytuł Bazyliki Mniejszej kolegiacie Trójcy Świętej w Chełmży. Kościół ten od połowy XIII wieku do 1824 roku pełnił funkcję kościoła katedralnego diecezji chełmińskiej.

Bazylika Mniejsza to tytuł honorowy, nadawany przez papieża kościołom, które wyróżniają się wartością zabytkową, a także są ośrodkami, które charakteryzuje piękno sprawowanej liturgii i odpowiedni poziom duszpasterski. Obdarowanie tytułem *basilica minor* podkreśla związek świątyni ze Stolicą Piotrową, a także podnosi rangę danego kościoła w diecezji. Po raz pierwszy tytuł ten nadał papież Pius VI w 1783 roku kościołowi św. Mikołaja w Tolentino. Obecnie w Polsce spotykamy przeszło sto kościołów, które obdarzono tytułem Bazyliki Mniejszej.

✦ PATRON

✦ *Collegium*

Dnia 17 października 2005 roku, w ramach obchodów Dnia Papieskiego, przygotowanego w 27. rocznicę wyboru Jana Pawła II na Stolicę Piotrową gmach Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu otrzymał nazwę Collegium Jana Pawła II. Budynek znajduje się w uniwersyteckim kompleksie na Bielanych. Z tej okazji odbyła się w Toruniu konferencja naukowa na temat „Jan Paweł II - Papież praw człowieka”.

✦ *Licea*

✦ Grudziądz: III Liceum Ogólnokształcące
(28 III 2007)

☞ Toruń: V Liceum Ogólnokształcące
(26 IV 2007)

☞ *Gimnazja*

- ☞ Bobrowo (9 IX 2005)
- ☞ Brachnowo (4 XI 2004)
- ☞ Chocień (18 V 2005)
- ☞ Gostycyn (12 II 2000)
- ☞ Gościeszyn (2006)
- ☞ Grębocin (30 XII 2003)
- ☞ Gruczno (15 X 2003)
- ☞ Korytowo (24 II 2004)
- ☞ Kowalewo Pomorskie (14 X 2006)
- ☞ Kowalki (1 III 2006)
- ☞ Krojczyn (29 III 2007)
- ☞ Lubanie (10 IX 2002)
- ☞ Mrocza (23 V 2000)
- ☞ Osiek (19 IX 2003)
- ☞ Paterek (17 XI 2003)
- ☞ Pluskowęsy (21 VI 2007)
- ☞ Radzyń Chełmiński (14 IX 2006)
- ☞ Ruda (30 VI 2005)
- ☞ Ryńsk (29 VI 2006)
- ☞ Świecie: Gimnazjum Specjalne nr 5
(16 X 2007)
- ☞ Toruń: Gimnazjum nr 3 (6 IV 2006)
- ☞ Włocławek: Gimnazjum nr 12 im. Karola Wojtyły
(26 VI 2006)
- ☞ Włocławek: Gimnazjum nr 14 (13 III 2006)
- ☞ Żalinowo (10 XI 2005)

☞ *Szkoły podstawowe*

- ☞ Boguszewo (21 VI 2005)

- ✦ Chełmża (17 X 2003)
- ✦ Czarne (14 IX 2003)
- ✦ Gostycyn (14 II 2008)
- ✦ Gościeszyn (2006)
- ✦ Grębocin (30 XII 2003)
- ✦ Gruczno (15 X 2003)
- ✦ Inowrocław (23 V 2006)
- ✦ Koronowo (24 IX 2003)
- ✦ Lipno (13 V 2003)
- ✦ Lniano (18 V 2004)
- ✦ Lubanie (29 XII 2005)
- ✦ Mała Nieszawka (27 IV 2006)
- ✦ Modzerowo (28 VI 2006)
- ✦ Ruda (30 VI 2005)
- ✦ Rychława (27 IX 2006)
- ✦ Rypin (27 V 2000)
- ✦ Sierzchowo (23 V 2001)
- ✦ Stodoły (3 V 2005)
- ✦ Toruń: Szkoła Podstawowa nr 13
(20 XI 1997)
- ✦ Wąbrzeźno: Szkoła Podstawowa nr 2
(12 VII 2006)
- ✦ Wielki Komorsk (16 X 2003)
- ✦ Więśławice (7 VI 2003)

✦ *Zespoły szkół*

- ✦ Brodnica: Zespół Szkół nr 1; Karola Wojtyły
- Jana Pawła II (21 IX 2006)
- ✦ Inowrocław: Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych
nr 1 (1 IX 2005)
- ✦ Kościelec: Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych
(4 XI 2005)

- ✦ Lubanie: Zespół Szkół (29 XII 2005)
- ✦ Łochowo: Zespół Szkół (18 V 1999)
- ✦ Obrowo: Zespół Szkół (18 V 2003)
- ✦ Wichowo: Zespół Szkół (31 V 2007)

✦ *Inne szkoły*

- ✦ Świecie: Publiczna Szkoła Przysposabiająca do Pracy nr 1 (16 X 2007)
- ✦ Świecie: Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna nr 2 (16 X 2007)

✦ *Przedszkola*

- ✦ Lubanie (29 XII 2005)

✦ *Ulice*

- ✦ Brodnica (4 X 2001)
- ✦ Grudziądz (28 VI 2006)
- ✦ Kamień Krajeński (22 II 2007)
- ✦ Kowalewo Pomorskie (8 VI 2005)
- ✦ Kruszyn (28 VI 2002)
- ✦ Lubraniec
- ✦ Łabiszyn (27 IV 2005)
- ✦ Mogilno (22 VI 1989)
- ✦ Nakłó
- ✦ Nowa Wieś (28 VI 2002)
- ✦ Nowe (30 XI 2005)
- ✦ Osielsko (25 IV 2002)
- ✦ Radziejów (29 VI 2007)
- ✦ Radzyń Chełmiński (27 VI 2003)
- ✦ Rypin (30 VIII 1999)
- ✦ Szubin (30 VIII 2007)
- ✦ Tuchola (24 VI 1993)
- ✦ Wąbrzeźno

☞ *Parki*

- ☞ Aleksandrów Kujawski (21 IV 2005)
- ☞ Brodnica (16 VI 2005)
- ☞ Mokre (X 2003)

☞ *Place*

- ☞ Pruszcz (1994)
- ☞ Służewo (27 I 2000)
- ☞ Solec Kujawski (29 IV 1998)
- ☞ Wąbrzeźno (8 VI 1998)
- ☞ Więcbork (20 XII 1999)

☞ *Skwery*

- ☞ Inowrocław
- ☞ Łasin (13 X 2005)
- ☞ Żnin (26 IX 2002)

☞ *Aleje*

- ☞ Bydgoszcz (31 III 1999)
- ☞ Koronowo (28 XII 2001)
- ☞ Łubianka
- ☞ Sośno (23 IV 1998)
- ☞ Świecie (30 IV 1998)
- ☞ Toruń (17 VI 1998)
- ☞ Włocławek (30 XII 1991)

☞ *Osiedla*

- ☞ Chełmno (11 VI 1997)
- ☞ Chełmża (28 V 1999)
- ☞ Sępólno Krajeńskie

✦ Centrum Dialogu Społecznego

Dnia 7 czerwca 2000 roku, czyli w pierwszą rocznicę wizyty Ojca Świętego w Toruniu, w gotyckiej kamienicy przy ul. Łaziennej 22 w Toruniu, zostało otwarte Centrum Dialogu Społecznego im. Jana Pawła II. Budynek stał się siedzibą ruchów i stowarzyszeń katolickich działających w diecezji toruńskiej, a także miejscem licznych spotkań, wykładów otwartych, sympozjów i konferencji organizowanych przez różne środowiska. Jego nazwa przywołuje hasło pielgrzymki papieskiej do Torunia w 1999 roku: „Dialog nowym imieniem miłości”. Jedną z form tego dialogu są relacje między rozumem i wiarą. Papież mówił o nich właśnie w Toruniu, wypowiadając między innymi następujące słowa:

Potrzebna jest dzisiaj praca na rzecz pojednania wiary i rozumu. W encyklice „Fides et ratio” pisałem: Wiara, pozbawiona oparcia w rozumie, skupiła się bardziej na uczuciach i przeżyciach, co stwarza zagrożenie, że przestanie być propozycją uniwersalną. Żłudne jest mniemanie, że wiara może silniej oddziaływać na słaby rozum; przeciwnie, jest wówczas narażona na poważne niebezpieczeństwo, może bowiem zostać sprowadzona do poziomu mitu lub przesądu. Analogicznie, gdy rozum nie ma do czynienia z dojrzałą wiarą, brakuje mu bodźca, który kazałby skupić uwagę na specyfice i głębi bytu [...]. Odpowiedzią na odwagę wiary musi być odwaga rozumu.

✦ Kaplica

✦ Bydgoszcz: w kościele pod wezwaniem Świętych Polskich Braci Męczenników znajduje się tzw. Kaplica Papieska, w której gromadzone są pamiątki związane z wizytą papieża Jana Pawła II w Bydgoszczy w 1999 roku.

✦ *Inne patronaty*

- ✦ Bydgoszcz: patron Ośrodka Adopcyjno-Opiekuńczego Caritas Diecezji Bydgoskiej (1998).
- ✦ Ciechocinek: patron Kliniki Uzdrawiskowej „Pod Tężniami”.
- ✦ Przysiek: patron Centrum Wolontariatu Caritas Diecezji Toruńskiej (30 stycznia 2006).
- ✦ Radziejów: patron Domu Parafialnego przy kościele Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny.
- ✦ Szpetal Górny: patron Oratorium dla dzieci i młodzieży przy parafii św. Józefa.
- ✦ Toruń: patron Zespołu Opieki Paliatywnej Hospicjum Światło; patron Domu Pielgrzyma przy Sanktuarium Matki Bożej Nieustającej Pomocy.

✦ DOMNIKI

- ✦ Brodnica: pomnik na placu przy ul. Mazurskiej; twórca Robert Sobociński; odsłonięcie 8 czerwca 2008 roku.
- ✦ Bydgoszcz: trwa wznoszenie pomnika przy Bazylice Mniejszej św. Wincentego á Paulo; autor projektu Marek Rona.
- ✦ Bydgoszcz: wyjątkowym pomnikiem Jana Pawła II jest Katolicka Szkoła Podstawowa im. św. Wojciecha.
- ✦ Chocień: popiersie w budynku gimnazjum; odsłonięcie 18 maja 2005 roku.
- ✦ Chodecz: pomnik przy kościele parafialnym św. Dominika; twórca Wiesław Woźniak; odsłonięcie 6 czerwca 1999 roku.

- ✚ Ciechocinek: obelisk przy kościele parafialnym; odsłonięcie 29 czerwca 2006 roku.
- ✚ Ciężkowo: popiersie przy kościele filialnym należącym do parafii św. Wita w Słupach; odsłonięcie 13 maja 2005 roku.
- ✚ Czarże: pomnik na placu przed kościołem; wykonawca Wisław Szyszka; odsłonięcie 15 października 2005 roku.
- ✚ Górne Wymiary: postument przy kościele parafialnym; odsłonięcie listopad 2005 roku.
- ✚ Grażawy: drewniana rzeźba przy kościele parafialnym; twórca Zbigniew Kozłowski; odsłonięcie w 2003 roku.
- ✚ Jastrzębie: drewniana rzeźba przy kościele parafialnym; twórca Paweł Olender; odsłonięcie w 2000 roku.
- ✚ Kowalewo Pomorskie: popiersie przy kościele parafialnym; odsłonięcie 2 kwietnia 2007 roku.
- ✚ Lisewo: popiersie przy kościele parafialnym; odsłonięcie w 2006 roku.
- ✚ Lubanie: pomnik na terenie gminnym przy kościele parafialnym; autor Jan Śliwka; odsłonięcie 17 września 2000 roku.
- ✚ Lubraniec: pomnik przy placu między ulicami Jana Pawła II i Kardynała Wyszyńskiego; odsłonięcie 16 października 2006 roku.
- ✚ Łązek: popiersie papieża przy kościele parafialnym.
- ✚ Osiek: popiersie przy kościele parafialnym; twórca Władysława Czałkowska; odsłonięcie 19 września 2003.

- ✚ Ostrowąs: pomnik papieża pośród drogi różańcowej znajdującej się przy Sanktuarium Maryjnym; poświęcenie drogi różańcowej 26 sierpnia 2006 roku.
- ✚ Piechcin: pomnik przy kościele parafialnym; odsłonięcie 4 grudnia 2005 roku.
- ✚ Radziejów: pomnik przy klasztorze franciszkańskim; odsłonięcie 4 października 2005.
- ✚ Radziejów: pomnik przy kościele parafialnym Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny; projekt: Stanisław Mystka i Roman Bartkowiak; odsłonięcie w 2006 roku.
- ✚ Rypin: popiersie przy Szkole Podstawowej nr 3; odsłonięcie 1 kwietnia 2006 roku.
- ✚ Słupy: pomnik przy kościele parafialnym św. Wita; odsłonięcie 13 maja 2005 roku.
- ✚ Służewo: pomnik przy kościele parafialnym; nawiązuje do pobytu metropolity krakowskiego w Służewie w 1968 roku; odsłonięcie 24 września 2000 roku.
- ✚ Solec Kujawski: pomnik na cmentarzu; twórca Wawrzyniec Sampa; odsłonięcie 7 czerwca 1998 roku.
- ✚ Szubin: pomnik przy kościele parafialnym św. Andrzeja Boboli; odsłonięcie 16 października 2005 roku.
- ✚ Szubin: popiersie przy kościele parafialnym św. Marcina; odsłonięcie 16 października 1993 roku.
- ✚ Świecie: pomnik przy kościele Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny, napis:

Pamiętka Misji Świętych 11-17 października 2003 roku. W rok 25-lecia Pontyfikatu Ojca Świętego Jana Pawła II.

- ✚ Tleń: pomnik przy kościele, upamiętniający pobyt ks. Karola Wojtyły w 1956 roku na spływie kajakowym.
- ✚ Topólka: pomnik przy kościele parafialnym.
- ✚ Toruń: pomnik przy południowej ścianie katedry; twórca Radosław Ociepa; odsłonięcie 7 czerwca 2000 roku.
- ✚ Toruń: pomnik przed budynkiem Wyższej Szkoły Kultury Społecznej i Medialnej; twórca Georgina „Gogy” Farias; odsłonięcie 7 grudnia 2006 roku.
- ✚ Toruń: pomnik przy Alei Jana Pawła II na terenie toruńskich Jordanek; twórca Stanisław Radwański; odsłonięcie 2 czerwca 2007 roku.
- ✚ Warlubie: pomnik na osiedlu domków jednorodzinnych.
- ✚ Włocławek: popiersie w kościele Najświętszego Zbawiciela; twórca Antoni Bisaga; odsłonięcie 2 kwietnia 2006 roku.

✚ TABLICE PAMIĄTKOWE

- ✚ Aleksandrów Kujawski: tablica pamiątkowa umieszczona na obelisku w Parku im. Jana Pawła II; twórca Jacek Grzebiński; odsłonięcie 28 października 2007 roku.
- ✚ Bobrowo: tablica w gimnazjum, upamiętniająca nadanie szkole imienia Jana Pawła II; odsłonięcie 9 lutego 2006 roku.

- ✦ Boguszewo: tablica pamiątkowa umieszczona na głazie przed budynkiem szkoły podstawowej; twórca Ryszard Kaczor; odsłonięcie 21 czerwca 2005 roku.
- ✦ Bydgoszcz: tablica pamiątkowa w katedrze św. Marcina i św. Mikołaja; odsłonięcie 7 czerwca 2000 roku.
- ✦ Chełmno: tablica pamiątkowa umieszczona na Bramie Grudziądzkiej; znajduje się na niej cytata Jana Pawła II: *Bóg nie żąda od nas rzeczy, które nas przerastają*; odsłonięcie 16 października 2007 roku.
- ✦ Dąbrowa: tablica pamiątkowa w sali obrad Urzędu Gminy.
- ✦ Golub-Dobrzyń: tablica upamiętniająca pontyfikat Jana Pawła II, umieszczona na murze obronnym; twórca Maciej Wierzbicki; odsłonięcie 16 października 2007 roku.
- ✦ Grębocin: tablica pamiątkowa w Zespole Szkół nr 2.
- ✦ Inowrocław: tablica na Skwerze Jana Pawła II; odsłonięcie 16 października 2005 roku.
- ✦ Iwce: tablica pamiątkowa w kościele parafialnym Matki Bożej Różańcowej; odsłonięcie 5 czerwca 2005 roku.
- ✦ Janowiec Wielkopolski: tablica pamiątkowa na budynku urzędu miasta; wykonanie Andrzej Gracik; odsłonięcie 16 października 2005 roku.
- ✦ Kcynia: tablica pamiątkowa na kościele św. Michała Archanioła; twórca Roman Wesołowski; odsłonięcie 16 października 2005 roku.
- ✦ Kcynia: tablica pamiątkowa na kościele Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny; odsłonięcie 2 kwietnia 2006 roku.

- ✦ Komaszyce: pamiątkowy obelisk z granitową tablicą; powstał dzięki inicjatywie miejscowego koła Towarzystwa Czytelni Ludowych; odsłonięcie 26 sierpnia 2006 roku.
- ✦ Kowalewo Pomorskie: tablica pamiątkowa w gimnazjum, którego patronem jest Jan Paweł II; projekt Krzysztof Wasilewski; wykonawca Witold Feitek; odsłonięcie 14 października 2006 roku.
- ✦ Kwieciszewo: pamiątkowy głaz wraz z tablicą umiejscowiony przy kościele parafialnym.
- ✦ Lniano: tablica pamiątkowa (płaskorzeźba) w szkole podstawowej; twórca Stanisław Tusk; odsłonięcie 18 maja 2004 roku.
- ✦ Lubanie: tablice pamiątkowe w gimnazjum i szkole podstawowej.
- ✦ Lubień Kujawski: w kościele parafialnym pod wezwaniem Najświętszego Serca Pana Jezusa oraz w szkole podstawowej zostały umieszczone pamiątkowe medaliony z wizerunkiem papieża.
- ✦ Łasin: kamień pamiątkowy umieszczony na Skwerze Jana Pawła II; odsłonięcie 13 października 2005 roku.
- ✦ Łochowo: tablica pamiątkowa w zespole szkół; odsłonięcie 18 maja 1999 roku.
- ✦ Łubianka: tablica pamiątkowa na budynku Urzędu Gminy; odsłonięcie 18 maja 2006 roku.
- ✦ Mała Nieszawka: tablica pamiątkowa w szkole podstawowej; odsłonięcie 27 kwietnia 2006 roku.
- ✦ Mąkowsko: tablica pamiątkowa na kościele parafialnym upamiętniająca pobyt w parafii ks. arcybiskupa Karola Wojtyły; odsłonięcie 16 października 2005 roku.
- ✦ Mogilno: tablica na placu przy rynku; twórca Krzysztof Jakubiak.

- ✦ Mrocza: tablica pamiątkowa umieszczona na kamieniu przy budynku gimnazjum; odsłonięcie 2 kwietnia 2006.
- ✦ Nakło nad Notecią: tablica pamiątkowa w kościele św. Stanisława; tablica pamiątkowa w kościele św. Wawrzyńca; ufundowane przez grupę radnych miejskich.
- ✦ Nieszawa: tablica na ratuszu miejskim; tablicę z marmuru wykonał Bogusław Andrzejczak kamieniarz z Wagańca, natomiast portret Jana Pawła II jest dziełem Jacka Kutyby rzeźbiarza z Torunia; odsłonięcie 16 października 2003 roku.
- ✦ Obrowo: tablica pamiątkowa w zespole szkół; odsłonięcie 18 maja 2003 roku.
- ✦ Osiek: tablica pamiątkowa w gimnazjum; odsłonięcie 19 września 2003 roku.
- ✦ Pluskowęsy: tablica pamiątkowa w gimnazjum; odsłonięcie 21 czerwca 2007 roku.
- ✦ Polskie Łąki: pamiątkowy obelisk przy kościele parafialnym św. Bartłomieja; odsłonięcie 2 kwietnia 2008 roku.
- ✦ Pruszcz: obelisk przy kościele parafialnym; odsłonięcie wrzesień 2005 roku.
- ✦ Radziejów: tablica w Szkole Podstawowej nr 1; odsłonięcie 18 maja 2005 roku.
- ✦ Sępólno Krajeńskie: tablica pamiątkowa w kościele parafialnym św. Bartłomiej odsłonięcie 16 października 2005 roku.
- ✦ Słupy: tablica-witraż w kościele parafialnym św. Wita; twórca Leon Jędrzejewski; odsłonięcie 8 maja 1986 roku.
- ✦ Tuchowo: tablica w kościele parafialnym; odsłonięcie 16 października 2005 roku.

- ✚ Thuchowo: obelisk z dwoma granitowymi tablicami na cmentarzu parafialnym; odsłonięcie kwiecień 2006 roku.
- ✚ Toruń: tablica na zachodniej ścianie Auli Uniwersytetu Mikołaja Kopernika; projekt Andrzej Borcz; odsłonięcie 7 czerwca 2000 roku.
- ✚ Toruń: tablica pamiątkowa na frontonie Ratusza Staromiejskiego; ma postać otwartej księgi, na kartach której wyryto papieskie słowa: *Dziękuję składam Bogu, że dane mi było dzisiaj nawiedzić Toruń, prastary gród nad Wisłą [...] Jan Paweł II. Toruń, 7 czerwca 1999 roku oraz dedykację Dla upamiętnienia wizyty Ojca Świętego w Toruniu wdzięczni mieszkańcy miasta; twórca: Zbigniew Mikielczak; odsłonięcie 7 czerwca 2005 roku.*
- ✚ Toruń: obelisk z tablicą pamiątkową na terenie Szkoły Podstawowej nr 13; zawiera słowa z *Tryptyku rzymskiego* Jana Pawła II: *A przecież nie cały umieram, to co we mnie niezniszczalne trwa; teraz stoję twarzą w twarz z tym, który jest;* odsłonięcie 16 października 2005 roku.
- ✚ Włocławek: tablica pamiątkowa umieszczona na zewnętrznej ścianie katedry włocławskiej, tuż obok głównego wejścia; upamiętnia wizytę Jana Pawła II we Włocławku w dniach 6-7 czerwca 1991 roku; odsłonięcie 6 czerwca 1995 roku.
- ✚ Żalinowo: tablica na budynku gimnazjum.
- ✚ Złotniki Kujawskie: tablica pamiątkowa przy kościele parafialnym św. Andrzeja Boboli; odsłonięcie w 2005 roku.
- ✚ Żnin: tablica pamiątkowa na Skwerze Jana Pawła II; odsłonięcie październik 2006 roku.

✦ WIZERUNKI

W wielu miejscach województwa można spotkać różnorodne wizerunki papieskie. Są to przede wszystkim portrety oraz witraże przedstawiające osobę Ojca Świętego. Zdobią one głównie liczne kościoły i kaplice oraz domy i mieszkania prywatne. Ich liczba wzrasta, im intensywniej oczekuje się wyniesienia Jana Pawła II na ołtarze. Chociaż trudno je będzie kiedykolwiek zliczyć, to nie można o nich zapomnieć. Poniżej przywołajmy kilka przykładów:

✦ **Nieszawa:** w kruchcie kościoła parafialnego pod wezwaniem św. Jadwigi Śląskiej został umieszczony witraż z wizerunkiem Jana Pawła II. Powstał z fundacji radnych Rady Miejskiej Nieszawa IV kadencji. Autorem dzieła jest Władysław Kozioł z Torunia. Wykonano go w technice średniowiecznego witrażu. Został zamontowany w lipcu 2005 roku.

✦ **Śliwice:** w kościele parafialnym pod wezwaniem św. Katarzyny Aleksandryjskiej umieszczono obraz przedstawiający Jana Pawła II. Z inicjatywą upamiętnienia papieża wystąpili parafianie, dla których miał to być wyraz pamięci o zmarłym Ojcu Świętym. Obraz namalował artysta Zenon Gołąbka w 2005 roku.

✦ **Toruń:** w kościele parafialnym pod wezwaniem św. Antoniego znajduje się dużych rozmiarów obraz przedstawiający papieża Jana Pawła II. Namalował go w Nowym Jorku inżynier architekt Andrzej Ryczek, który zaprojektował między innymi ołtarz papieski w Toruniu i jest autorem projektu wnętrza świątyni na toruńskich Wrzosach. Poświęcenie obrazu nastąpiło dnia 29 czerwca 2006 roku.

✦ **Wąbrzeźno:** w 2007 roku wizerunek Sługi Bożego Jana Pawła II został umieszczony w 15 stacji tzw. Polskiej Drogi Krzyżowej w kościele Świętych Apostołów Szymona i Judy Tadeusza.

✦ BRAMY PAPIESKIE

Na plac, na którym odbyło się spotkanie z papieżem Janem Pawłem II w Toruniu w dniu 7 czerwca 1999 roku, pielgrzymi wchodzili przez specjalne bramy. Posiadały one kształt ostrych łuków z wkomponowanymi w nie dwustronnymi herbami miast, które znajdują się w granicach diecezji toruńskiej. Całość tej kompozycji nawiązywała do wzniesionego na toruńskim lotnisku ołtarza. Ponieważ brama posiada bardzo głęboką symbolikę religijną, dlatego te przygotowane na spotkanie z papieżem trafiły następnie do miast, które reprezentowały. Najczęściej zostały one umieszczone w sąsiedztwie kościołów parafialnych, ale nie tylko. Dla przykładu brama papieska z Kowalewa Pomorskiego została umieszczona przy wjeździe do Domu Pielgrzyma w miejscowości Chełmonie. Herb miasta znalazł natomiast swoje miejsce w kościele parafialnym św. Mikołaja w Kowalewie Pomorskim.

✦ KAMIENIE WĘGIELNE

Przynajmniej kilkanaście świątyń i kaplic z terenu województwa posiada kamienie węgielne poświęcone przez papieża.

Dnia 20 czerwca 1983 roku, podczas II pielgrzymki do Polski, na mszy św. na Łęgach Dębińskich w Poznaniu, papież poświęcił kamienie węgielne pod budowę kościołów: Matki Bożej Królowej Męczenników w Bydgoszczy-Fordonie oraz pod wezwaniem Chrystusa Króla w Bydgoszczy.

Podczas pielgrzymki do Polski w 1997 roku, dnia 3 czerwca w gnieźnieńskiej katedrze Ojciec Święty poświęcił kamień węgielny pod mające powstać Sanktuarium Matki Bożej Trzykróć Przedziwnej - Sanktuarium Zawierzenia w Bydgoszczy.

Dnia 7 czerwca 1999 roku, na toruńskim lotnisku, po nabożeństwie czerwcowym, papież poświęcił kamienie węgielne przeznaczone pod budowę kościołów: Matki Bożej Nieustającej Pomocy na Bielawach w Toruniu, Najświętszej Maryi Panny Częstochowskiej w Toruniu, Matki Bożej Fatimskiej w Brodnicy, św. Katarzyny Aleksandryjskiej w Działdowie i św. Józefa w Chełmnie, kaplicy w Mełnie, kaplicy i domu zakonnego Sióstr Karmelitanek Dzieciątka Jezus w Toruniu oraz stacji ołtarza polowego w sanktuarium w Lipach koło Lubawy.

Nie tylko świątynie wznoszone były na kamieniach węgielnych poświęconych przez Jana Pawła II. Podczas pobytu papieża na toruńskim uniwersytecie dnia 7 czerwca 1999 roku, poświęcił on kamień węgielny pod budowę nowego gmachu Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania Uniwersytetu Mikołaja Kopernika.

✦ SZLAK TURYSTYCZNY

W 2005 roku na terenie Gminy Sicienko został wyznaczony szlak turystyczny, którego pełna nazwa brzmi: *Wierzchuciński Szlak Czterech Jezior wyznaczony dla uczczenia pamięci Jana Pawła II*. Szlak został oznaczony kolorem żółtym. Jego trasa wiedzie przez Rynny Jezior Byszewskich. Punktem początkowym i końcowym szlaku jest miejscowość Wierzchucinek.

✦ DĘBY PAPIESKIE

Na terenie województwa spotykamy tzw. dęby papieskie. Przypomnijmy, że pochodzą one z żołądzi poświęconych przez papieża Jana Pawła II. Część z nich poświęcił Ojciec Święty podczas mszy św., którą odprawił na krakowskich Błoniach dnia 18 sierpnia 2002 roku. Druga grupa żołądzi została poświęcona

dwa lata później. Dokładnie dnia 28 kwietnia 2004 roku podczas pielgrzymki leśników polskich do Rzymu. Była to jubileuszowa pielgrzymka leśników z okazji 80-lecia istnienia Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe. Ojciec Święty Jan Paweł II poświęcił wtedy ponad pięćset żołądzi - nasion dębu szypułkowego *Quercus robur L.* Pielgrzymce przewodniczył ks. biskup Edward Janiak - Krajowy Duszpasterz Leśników oraz Janusz Dawidziuk - Dyrektor Generalny Lasów Państwowych. Żołądzie te zebrano jesienią 2003 roku z dębu „Chrobry”, najstarszego drzewa tego gatunku w Polsce. Szacuje się, że ów pomnikowy dąb, rosnący we wsi Piotrowice, w województwie lubuskim, liczy sobie około 740 lat. Drzewo osiągnęło wysokość 29 metrów, a w obwodzie mierzy 992 cm.

Poświęcone przez papieża w Rzymie żołądzie trafiły następnie do leśnej szkółki kontenerowej w Nadleśnictwie Rudy Raciborskie na terenie Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Katowicach. Wyrosły z nich piękne, zdrowe sadzonki, osiągające w 2006 roku wysokość w granicach od 50 do 100 cm. Ponieważ są to drzewka o szczególnym znaczeniu, dlatego ich sadzenie przybiera często bardzo uroczystą oprawę.

Dęby posiadają bardzo głęboką symbolikę. Uchodzą między innymi za symbol siły. Spotykamy je także w Piśmie św. To przy dębach w dolinie Mamre pod Hebronem miał się osiedlić Abraham (Rdz 13,18). W dębie widzą prorocy święty znak pełni życia ludu Bożego. Poza tym, przywoływane w tym miejscu dęby papieskie możemy odnieść także do osoby Ojca Świętego. Odwołajmy się do jednego porównania. Tak, jak ten najstarszy dąb w Polsce dał życie młodym drzewom, tak posługa tego „dojrzałego człowieka” zaowocowała nowym życiem w biografiach wielu osób.

Tylko na terenie Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Toruniu miało być posadzonych w sumie 29 dębów pa-

pieskich. Wymieńmy niektóre z dębów, które zostały posadzone na terenie województwa kujawsko-pomorskiego:

✦ Białe Błota. Dąb posadzono dnia 21 kwietnia 2006 roku przy leśnej ścieżce dydaktycznej „Białe Błota”. W wydarzeniu wzięli udział przedstawiciele duchowieństwa, samorządu terytorialnego, dyrektorzy lokalnych szkół oraz licznie zgromadzeni pracownicy Nadleśnictwa Bydgoszcz. Sadzonkę dębu posadził nadleśniczy Zbigniew Kowalski w asyście kapelana leśników diecezji bydgoskiej ks. Mieczysława Bielińskiego. Uczniowie ze Szkoły Podstawowej w Białych Błotach przygotowali i przedstawili inscenizację poświęconą młodości Karola Wojtyły.

✦ Brodnica. Dąb posadzono dnia 3 kwietnia 2006 roku przy plebani parafii Matki Bożej Fatimskiej w Brodnicy. W wydarzeniu tym wzięli udział między innymi: nadleśniczy Grzegorz Karolak, ks. Gabriel Aronowski, przedstawiciele władz samorządowych oraz uczniowie Szkoły Podstawowej nr 4 w Brodnicy.

✦ Bydgoszcz. Dąb posadzono dnia 19 kwietnia 2006 roku przy kościele Świętych Polskich Braci Męczenników.

✦ Czersk. Dąb posadzono dnia 27 kwietnia 2006 roku przy leśniczówce Leśnictwa Czersk. Posadzenia tego wyjątkowego drzewka dokonali wspólnie burmistrz Czerska Marek Jankowski, proboszcz parafii Czersk ks. Henryk Kotlenga oraz nadleśniczy Nadleśnictwa Czersk Ireneusz Bojanowski.

✦ Dąbrowa. Dąb posadzono dnia 8 kwietnia 2006 roku przy siedzibie Nadleśnictwa Dąbrowa. Akt sadzenia dębu papieskiego poprzedziła msza św. w kościele parafialnym w Jeżewie, odprawiona intencji leśników przez ks. proboszcza Franciszka Behrendta. Posadzenia dębu dokonali: Włodzimierz Robert - nadleśniczy, Marzena Kempieńska - starosta Powiatu Świeckiego, Franciszek Chmarzyński - wieloletni pracownik nadleśnictwa oraz Henryk Górski - dziekan leśniczych.

✦ Dobrzejewice. Dąb posadzono dnia 2 kwietnia 2006 roku przy kościele parafialnym św. Wawrzyńca w Dobrzejewi-

cach. Sadzonka posiada nr 358. W wydarzeniu wzięli udział: proboszcz miejscowej parafii ks. Andrzej Pogorzelski, ks. kanonik Kazimierz Kwiatkowski, wójt Gminy Obrowo Andrzej Wieczyński, a także nadleśniczy Paweł Nas i pracownicy Nadleśnictwa Dobrzejewice.

✦ Gołębki. Dąb posadzono dnia 14 września 2006 roku przy siedzibie Nadleśnictwa Gołębki. Wydarzenie rozpoczęła msza św., której przewodniczył ks. arcybiskup Henryk Muszyński. Po mszy św. odczytano akt uroczystego posadzenia dębu. Dąb papieski został wkopany przez: ks. arcybiskupa Henryka Muszyńskiego, Franciszka Szafrąńskiego - członka Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej Koła w Żninie, Franciszka Jacka Fiutaka - poprzedniego nadleśniczego Nadleśnictwa Gołębki oraz Marka Malaka nadleśniczego Nadleśnictwa Gołębki.

✦ Gniewkowo. Dąb został posadzony dnia 18 maja 2006 roku przy kościele św. Mikołaja i św. Konstancji w Gniewkowie. W wydarzeniu tym uczestniczyli księża z dekanatu gniewkowskiego, przedstawiciele władz powiatowych i miejskich oraz liczne grono leśników-pracowników Nadleśnictwa Gniewkowo z rodzinami.

✦ Jamy. Dąb został posadzony dnia 1 kwietnia 2006 roku na terenie przyrodniczo-leśnej ścieżki dydaktycznej „Białochowo”. W wydarzeniu tym uczestniczyli: ks. Roman Cieszyński - duszpasterz leśników diecezji toruńskiej, ks. Wojciech Zawadzki i ks. prałat Józef Sołobodowski z parafii pod wezwaniem Najświętszej Maryi Panny w Mokrem, Wiesław Drożdża - starosta Powiatu Grudziądzkiego, Jan Tesmer - wójt Gminy Grudziądz, Hanna Guzowska - przewodnicząca Rady Gminy Grudziądz, Hanna Solińska - przewodnicząca Rady Gminy Rogóźno, dyrekcja Zespołu Szkół w Mokrem wraz z gronem pedagogicznym i młodzieżą, dyrekcja Zespołu Szkół w Gardei wraz z gronem pedagogicznym i młodzieżą, dyrekcja Szkoły Podstawowej w Dusocinie wraz z gronem pedagogicznym i młodzieżą.

✦ Kiełbasin. Dąb został posadzony dnia 8 kwietnia 2006 roku w ogrodzie pomiędzy kościołem a plebanią. W Kiełbasinie spotkali się leśnicy z Nadleśnictwa Golub-Dobrzyń. Uroczystej mszy św. przewodniczył ordynariusz toruński ks. biskup Andrzej Suski. Sadzonka dębu szypułkowego posiadała numer certyfikatu 371. W wydarzeniu uczestniczyli między innymi: Jerzy Pieczewski - nadleśniczy Nadleśnictwa Golub-Dobrzyń, Janusz Dawidziuk - były dyrektor Lasów Państwowych w Warszawie.

✦ Laska. Dąb został posadzony dnia 20 października 2006 roku w sąsiedztwie pomnikowego Dębu Łokietek. Posadzenia dokonali: nadleśniczy Nadleśnictwa Przymuszewo - Artur Kowalski wraz z zastępcą Antonim Krzemińskim. Drzewko poświęcili ks. kanonik Stanisław Pluto-Prondzyński - proboszcz Parafii Leśno w asyście proboszcza parafii Zapceń ks. Jacka Somerskiego.

✦ Legbąd. Dąb został posadzony dnia 9 czerwca 2006 roku przy kościele parafialnym pod wezwaniem Najświętszego Serca Pana Jezusa w Legbądzie. Jego posadzenia dokonał nadleśniczy Nadleśnictwa Woziwoda Zbigniew Grugel wraz z proboszczem parafii Legbąd - ks. Sławomirem Mowińskim.

✦ Lutówko. Dąb został posadzony dnia 3 maja 2006 roku przy siedzibie Nadleśnictwa Lutówko. Sadzenia dębu o numerze 375 dokonali: starosta sępoleński Stanisław Drozdowski, burmistrz Sępólna Waldemar Stupałkowski, ks. dziekan Henryk Lesner, ks. kanonik Marian Kotewicz oraz nadleśniczy Nadleśnictwa Lutówko Ryszard Zambrzycki.

✦ Mała Nieszawka. Dąb został posadzony dnia 14 czerwca 2006 roku przy Szkole Podstawowej w Małej Nieszawce. Wydarzenie posadzenia dębu wpisało się w uroczystość nadania szkole imienia Jana Pawła II. Uroczystość rozpoczęła się mszą świętą, której przewodniczył ordynariusz toruński ks. biskup Andrzej Suski. Posadzenia dębu dokonali: ks. biskup Andrzej Suski, zastępca dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Pań-

stwowych w Toruniu Witold Pajkert, wójt Gminy Wielka Nieszawka Kazimierz Kaczmarek, dyrektor szkoły Bronisława Masłowska oraz przedstawiciele uczniów.

✦ Nowa Wieś Wielka. Dąb został posadzony dnia 29 kwietnia 2006 roku przy kościele Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny w Nowej Wsi Wielkiej. Dąb posadzili wspólnie: nadleśniczy Nadleśnictwa Solec Kujawski Zygmunt Sroka, kapelan leśników diecezji bydgoskiej ks. prałat Mieczysław Bieliński, proboszcz parafii miejscowej ks. Michał Stolarski i wójt Gminy Nowa Wieś Wielka Jacek Kruszyna.

✦ Obrowo. Dąb został posadzony w 2006 roku przed budynkiem Zespołu Szkół im. Jana Pawła II.

✦ Osie. Dąb został posadzony dnia 2 kwietnia 2006 roku na rynku, niedaleko siedziby Nadleśnictwa Osie. W wydarzeniu tym wzięli udział: nadleśniczy Nadleśnictwa Osie Mieczysław Gawron, wójt Gminy Osie Michał Grabski, ks. kanonik Jerzy Wałdoch, kapelan leśników ks. Andrzej Koss, zaproszeni goście, miejscowa ludność oraz pracownicy nadleśnictwa.

✦ Różanna. Dąb został posadzony dnia 10 maja 2006 roku na terenie rezerwatu przyrody „Różanna Dęby”. Drzewko poświęcił ks. prałat Henryk Pilacki.

✦ Runowo. Dąb został posadzony dnia 19 maja 2006 roku przy siedzibie Nadleśnictwa Runowo. Wyhodowana sadzonka posiada certyfikat z numerem 379. Posadzenia dokonali: księża Adam Kątny i Zygmunt Kollet, starosta sępoleński Stanisław Drozdowski, wiceburmistrz Więcborka Piotr Węgrzyn oraz nadleśniczy Nadleśnictwa Runowo Antoni Tojza.

✦ Rypin. Dąb, dar miasta Wadowice, został posadzony dnia 27 maja 2005 roku przed Szkołą Podstawową nr 3 w Rypinie.

✦ Skrwilno. Dąb został posadzony dnia 29 czerwca 2006 roku na placu przed siedzibą Nadleśnictwa Skrwilno. Poświęcenia dębu dokonał ks. biskup Roman Marcinkowski,

w asyście ks. prałata Marka Smogorzewskiego, ks. kanonika Władysława Jagiełły i ks. kanonika Mariana Orzechowskiego. W uroczystości posadzenia drzewa wzięli udział: nadleśniczy Nadleśnictwa Skrwilno Jacek Soborski, wójt Gminy Skrwilno Kazimierz Stawicki, władze powiatu rypińskiego, miejscowa ludność oraz pracownicy nadleśnictwa.

✦ Strzelno. Dąb został posadzony dnia 16 kwietnia 2006 roku na Wzgórzu św. Wojciecha. W wydarzeniu tym wzięli udział: ks. arcybiskup Stanisław Gądecki, ks. kanonik Otton Szymków, wicestarosta mogileński Przemysław Zowczak, burmistrz Strzelna Ewaryst Matczak, przewodniczący Rady Gminy Strzelno Tadeusz Majkut, leśnicy Nadleśnictwa Miradz oraz mieszkańcy Strzelna i okolicznych miejscowości.

✦ Szubin. Dąb został posadzony dnia 28 kwietnia 2006 roku przy siedzibie Nadleśnictwa Szubin. Sadzonka dębu posiada numer 364. W wydarzeniu tym wzięli udział: ks. Mieczysław Bieliński - kapelan leśników diecezji bydgoskiej, Klemens Michalik - emerytowany nadleśniczy Nadleśnictwa Szubin, Piotr Hemmerling - starosta powiatu nakielskiego, Zbigniew Jaszczuk - starosta powiatu żnińskiego, Ignacy Pogodziński - burmistrz Miasta i Gminy Szubin, Andrzej Wrona - przewodniczący Rady Gminy Szubin, Stanisław Marks - przewodniczący NSZZ „Solidarność” przy Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Toruniu oraz pracownicy Nadleśnictwa Szubin.

✦ Toruń. Najstarsze papieskie drzewko w Toruniu zostało posadzone w 2002 roku na pl. Rapackiego w pobliżu Collegium Maximum Uniwersytetu Mikołaja Kopernika. Miało ono być symbolem przyjaźni między Toruniem i Bydgoszczą oraz pamiątką papieskich odwiedzin w obu miastach w czerwcu 1999 roku. W 2007 roku drzewko zostało przesadzone do Ogrodu Zoobotanicznego przy ul. Bydgoskiej. Drzewko - bliźniak toruńskiego dębu zostało posadzone w Bydgoszczy przy al. Ossolińskich.

Drugi toruński dąb papieski znajduje się przed gmachem Wyższego Seminarium Duchownego Diecezji Toruńskiej

w Toruniu przy pl. bł. ks. Stefana Frelichowskiego 1. Został on posadzony w pierwszą rocznicę śmierci Jana Pawła II - dnia 2 kwietnia 2006 roku.

Trzeci dąb, oznaczony numerem 360, posadzono na terenie Szkoły Leśnej na Barbarce. Wydarzenie to odbyło się dnia 28 kwietnia 2006 roku. Uroczystość rozpoczęła się mszą świętą w kaplicy św. Barbary celebrowaną przez proboszcza parafii św. Antoniego w Toruniu ks. Wojciecha Miszewskiego oraz kapelana leśników diecezji toruńskiej ks. kanonika Romana Cieszyńskiego. Akt sadzenia dębu został poprzedzony programem artystycznym dedykowanym pamięci Ojca Świętego, przygotowanym przez młodzież Szkoły Podstawowej nr 9 w Toruniu.

Czwarty dąb papieski został posadzony dnia 12 kwietnia 2006 roku przy siedzibie Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Toruniu, mieszczącej się przy ul. Mickiewicza.

✦ Tuchola. Dąb został posadzony dnia 21 kwietnia 2006 roku przy siedzibie Nadleśnictwa Tuchola, w Parku Dendrologicznym „Nad Stażką”. Posadzenia dębu dokonali: ks. Roman Benkowski, ks. Andrzej Koss, wójt Gminy Cekcyn Jacek Brygman, sześcioro dzieci z Przedszkola Gminnego w Cekcynie, zastępca nadleśniczego Grzegorz Sarzyński i nadleśniczy Zbigniew Wamke.

✦ Włocławek. Dąb został posadzony dnia 3 maja 2006 roku w ogrodzie domu biskupiego we Włocławku. Akt posadzenia dębu papieskiego poprzedziła msza św. w bazylice katedralnej, odprawiona w intencji ojczyzny przez ks. biskupa Wiesława Meringa. Następnie udano się do ogrodu przy domu biskupim, gdzie nastąpiło posadzenie drzewa. W wydarzeniu tym uczestniczyli: ks. biskup Wiesław Mering, biskup senior Bronisław Dembowski, Władysław Kubiak - wicemarszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego, Władysław Skrzypek - prezydent Włocławka, Stanisław Wawrzonkoski - przewodniczący Rady Miasta Włocławek, ks. Wojciech Frątczak - krajowy

duszpasterz myśliwych, Piotr Stanny - starosta wrocławski, Janusz Kaczmarek - dyrektor Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Toruniu, posłowie i senatorowie regionu, oraz leśnicy i mieszkańcy miasta.

✦ Zamrzenica. Dąb został posadzony dnia 27 kwietnia 2006 roku przy siedzibie Nadleśnictwa Zamrzenica. Sadzonka nosi numer 377. Akt posadzenia dębu papieskiego brzmi następująco:

Dwudziestego siódmego kwietnia Roku Pańskiego 2006, dwudziestego piątego dnia pierwszej rocznicy śmierci Ojca Świętego Jana Pawła II, za pontyfikatu jego następcy Benedykta XVI, w czasie gdy prymasem Polski był kardynał Józef Glemp, za posługi biskupa Diecezji Pelplińskiej Jana Bernarda Szlagi, kiedy to Prezydentem Rzeczypospolitej Polskiej był Lech Kaczyński, premierem Rządu Kazimierz Marcinkiewicz, Ministrem Środowiska Jan Szyszko, Dyrektorem Generalnym Lasów Państwowych Andrzej Matysiak, Dyrektorem Dyrekcji Regionalnej w Toruniu Janusz Kaczmarek, zebrani w osobach:

✦ *nadleśniczy Nadleśnictwa Zamrzenica Adam Wenda; zastępca nadleśniczego Roman Podlaszewski; główny księgowy Sławomir Pieczka; inżynierowie nadzoru: Jan Żmudzki, Marek Gackowski;*

✦ *leśniczowie: Adam Cymerys, Krzysztof Czapiewski, Jan Gabiński, Zbigniew Glama, Krzysztof Glazik, Robert Iwicki, Wojciech Jarecki, Marek Kiełpiński, Wiesław Kinecki, Andrzej Kumkowski, Karol Malina, Sławomir Myk, Jerzy Nyske, Bogdan Piosik, Edward Połom, Alojzy Rafiński, Adam Synakiewicz, Ryszard Urban, Dariusz Wojnowski;*

✦ *strażnicy leśni: Marek Gromek, Zbigniew Pękała;*

✦ *podleśniczowie: Zygmunt Borucki, Bogdan Flies, Paweł Glama, Henryk Gniot, Tomasz Janka, Mieczysław Jochim, Leszek Kaczyński, Adam Kociubowski, Mateusz Synakiewicz;*

✦ *pracownicy biura nadleśnictwa: Lidia Eichberger, Teresa*

Grabowska, Alina Kutnik, Bernadeta Mięsikowska, Joanna Mrozik, Sebastian Nowak, Halina Olszowa, Danuta Piosik, Robert Piosik, Danuta Wiśniewska, Roman Zmarzłak; stażyści: Anna Zwolska, Przemysław Tokarski;

✦ *przedstawiciele samorządów gminnych: Gostycyna - Jacek Czerwiński, Lubiewa - Michał Skatecki, Józef Daniłko; Lniana - Zofia Topolińska; Świekatowa - Marek Topoliński;*

✦ *przedstawiciele szkół: Bysławia - Roman Chmara; Lubiewa - Tadeusz Bąkowski;*

✦ *przedstawiciele: Komenda Powiatowa PSP Tuchola - Waldemar Kierzkowski; Komenda Powiatowa PSP Świecie - Robert Wojciechowski; Komenda Powiatowa Policji Tuchola - Krzysztof Bodziński;*

✦ *ksiądz: Władysław Jabłoński, Witold Kreft, Jerzy Woźniak oraz dzieci z Koła Biologicznego przy Gimnazjum w Bysławiu dokonali aktu posadzenia oraz poświęcenia Dębu Papieskiego o numerze 377, wyhodowanego z żołądzia dębu szypułkowego (*Quercus robur* L.), pobłogosławionego w dniu dwudziestego ósmego kwietnia 2004 roku przez Ojca Świętego Jana Pawła II podczas prywatnej audiencji w czasie pielgrzymki leśników polskich, z okazji osiemdziesiątej rocznicy powstania Lasów Państwowych.*

✦ *Żołądowo. Dąb został posadzony dnia 2 kwietnia 2006 roku w parku przy siedzibie Nadleśnictwa Żołądowo. Posadzenia dębu dokonali: nadleśniczy Nadleśnictwa Żołądowo Krzysztof Sztajnborn, wójt Gminy Osielsko Wojciech Sypniewski oraz proboszcz miejscowej parafii ks. Roman Zaborowski.*

III. CIĄGLE
ŻYJE

Trudno wymienić wszystkie oznaki pamięci o papieżu Janie Pawle II. Ich bogactwo jest tak ogromne i różnorodne, że podstawowym wyzwaniem będzie zawsze trud zebrania tego dziedzictwa. Wielce wymowne jest jednak to, że pamięć o papieżu nabrała wielkiego dynamizmu po jego śmierci, czyli po 2 kwietnia 2005 roku. Można powiedzieć, że on „ciągle żyje” i jest obecny w życiu wewnętrznym, duchowym, wielu ludzi. Rzeczywistość tę trudno zmierzyć, jednak i trudno zaprzeczyć jej istnieniu, ona niejako unosi się w powietrzu. Jej oblicze poznajemy, do pewnego stopnia, dzięki różnorodnym wydarzeniom inicjonowanym na terenie województwa. Poniżej zestawiamy niektóre, które nie zostały umieszczone we wcześniejszych tekstach, a znalazły się w pismach nadesłanych przez samorządy miast i gmin województwa w trakcie gromadzenia materiału poświęconego śladom pamięci o papieżu Janie Pawle II.

✦ Aleksandrów Kujawski: od 3 kwietnia 2005 roku obchodzony jest Dzień Pamięci Jana Pawła II.

✦ Boniewo: proboszcz ks. Jarosław Włodarz zebrał i opracował materiały pt. *Bitwa pod Szczytnem 11-12 września 1939 r. jako fragment bitwy nad Bzurą. Historia regionu i represje okresu okupacji 1939-1945 r.*, Boniewo 2006. Książka jest odpowiedzią na słowa papieża wypowiedziane w homilii podczas mszy św. w Bydgoszczy (7 czerwca 1999), w której apelował on, aby nie pozwolić na to, aby zginęła pamięć o bohaterach września 1939 roku.

✦ Brzozie: w kościele Najświętszej Maryi Panny Królowej Polski zamontowano tzw. „Okno Papieskie”.

✦ Bydgoszcz: strona internetowa www.JANPAWELII.pl utworzona i prowadzona przez Fundację Kultury „Wiatrak”; dnia 8 maja 2008 roku odbył się I Kajakowy Spływ Papieski, utworzył on cykl spływów, których celem będzie upamiętnienie pobytu ks. Karola Wojtyły na wodach Borów Tucholskich.

✦ Golub-Dobrzyń: Rada Gminy Golub-Dobrzyń ogłosiła konkurs plastyczny „Polski papież 1978-2005 - Ku pamięci”.

Został on rozstrzygnięty podczas uroczystej sesji, zorganizowanej dnia 2 kwietnia 2008 roku w Szkole Podstawowej w Ostrowitem.

✦ Inowrocław: 1 kwietnia 2006 roku odbył się spektakl „Dar i tajemnica” w wykonaniu Jerzego Zelnika, Georgija Agratiny, Roberta Grudnia; 2 kwietnia 2006 roku zorganizowano „Marsz Pamięci - Droga Krzyżowa”; opracowano i wydano: Album Wielkiej Wdzięczności - *Teraz my przychodzimy do Ciebie...* Bogato ilustrowana publikacja zawiera: wspomnienia, wiersze, eseje literackie, relacje z pielgrzymek oraz spotkań z Janem Pawłem II; w planach jest utworzenie na terenie Parku Solankowego „Ogrodów Papieskich”.

✦ Kruszwica: z okazji rocznic śmierci papieża organizowane są koncerty.

✦ Kowalewo Pomorskie: kilka Diecezjalnych Festiwali Pieśni i Piosenki Religijnej dedykowanych było papieżowi Janowi Pawłowi II.

✦ Lidzbark: z okazji trzeciej rocznicy śmierci papieża Jana Pawła II odbył się Koncert Piosenki Żydowskiej.

✦ Lipno: Lipnowska Grupa Literacka wydała w 2005 roku album pt. *Bóg, Papież, Lipno*.

✦ Łasin: dnia 2 kwietnia 2008 roku na Skwerze Jana Pawła II posadzono świerk z Istebnej, który pobłogosławił papież Benedykt XVI; ma on utrzymywać pamięć o papieżu Janie Pawle II.

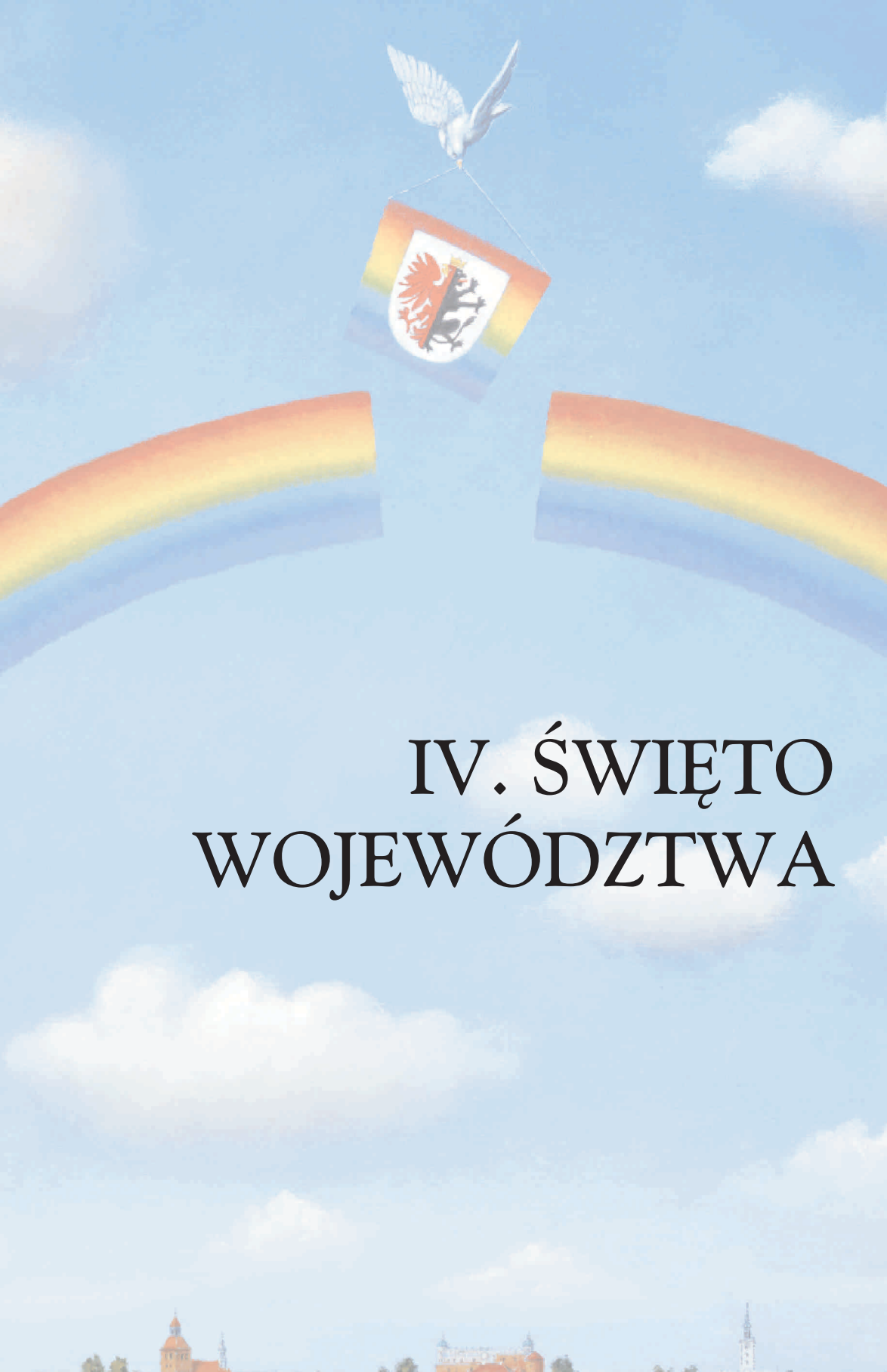
✦ Nieszawa: w sali posiedzeń magistratu, od 5 kwietnia 2005 roku urządzono tzw. Kącik Papieski, w którym znajdują się: księga pamiątkowa, poświęcona papieżowi, kopia Uchwały Nr XXIV - 139/02 Rady Miejskiej Nieszawa z dnia 17 lipca 2002 roku nadająca papieżowi Janowi Pawłowi II tytuł Honorowego Obywatela Miasta Nieszawy, portret Ojca Świętego (od 2 kwietnia 2005 roku przepasany kirem) oraz kwiaty.

✦ Solec Kujawski: Solecie Centrum Kultury podjęło kilka inicjatyw upamiętniających postać i dzieło Papieża Jana Pawła II. Dnia 19 maja 2005 roku odbyło się widowisko

pt. „Zostałeś z nami... Janowi Pawłowi II na Urodziny”, przedstawiające życie Karola Wojtyły - papieża Jana Pawła II. W spektaklu wzięły udział następujące grupy: sekcje - teatralna, dziecięca, wokalna, i Break Dance oraz Ruch „Światło-Życie” z parafii Najświętszego Serca Pana Jezusa. Spektakl reżyserował Tomasz Rudny. Dnia 1 kwietnia 2006 roku odbył się spektakl pt. „Dar i tajemnica” w wykonaniu aktora Jerzego Zelnika. Zaprezentował on teksty Jana Pawła II, a towarzyszyli mu znakomici muzycy Robert Grudzień i Georgij Agratina. Dnia 2 kwietnia 2006 roku młodzieżowe i dziecięce sekcje teatralne włączyły się w prowadzenie Apelu Jasnogórskiego „Przez Krzyż...” z okazji pierwszej rocznicy śmierci Jana Pawła II. Apel Jasnogórski odbył się w kościele Najświętszego Serca Pana Jezusa i został przygotowany przez Ruch „Światło-Życie” pod kierunkiem Tomasza Rudnego. Dnia 1 kwietnia 2007 roku w kościele Najświętszego Serca Pana Jezusa Soleckie Centrum Kultury zorganizowało spektakl słowno-muzyczny zatytułowany „Miłość mi wszystko wyjaśnia” w wykonaniu aktora Włodzimierza Matuszaka. Dnia 27 marca 2007 roku został zaprezentowany spektakl-misterium pt. „Tajemnice Krzyża”. Dla upamiętnienia dwóch kolejnych rocznic śmierci papieża Jana Pawła II Biblioteka Publiczna prezentowała wystawy wydawnictw i fotografii Karola Wojtyły - papieża Polaka.

✦ Toruń: zwieńczeniem dnia poświęconego Janowi Pawłowi II (2 czerwca 2007) był wieczorny Koncert Papieski w średniowiecznej fosie zamkowej. Zabrzmiały w nim utwory Wojciecha Kilara: *Angelus*, *Exodus* i *Victoria*. Utwory skomponowane przez artystę w latach 1981-1984 wykonała Toruńska Orkiestra Symfoniczna pod dyrekcją Macieja Żółtowskiego, wzmocniona przez grupę filharmoników bydgoskich oraz połączone chóry: „Astrolabium” Wyższej Szkoły Bankowej w Toruniu i Chór Kameralny Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Dnia 1 kwietnia 2008 roku w katedrze św. św. Janów nastąpiło otwarcie wystawy „Wstańcie chodźmy” dedykowanej Janowi Pawłowi II w trzecią rocznicę śmierci.

✦ Wąbrzeźno: Ogólnopolski Przegląd „Ulubione Pieśni Jana Pawła II”; Festiwal Pieśni Religijnej „Sakrosong”; konkurs plastyczny „Jan Paweł II - pamiętam...”; konkurs recytatorski - proza i poezja Jana Pawła II pt. „Bogatym nie jest ten kto posiada, lecz ten kto daje” - Jan Paweł II. W Szkole Podstawowej nr 2, której patronem jest Jan Paweł II: konkursy plastyczne pt. „W drodze do nieba z Janem Pawłem II”; konkursy „Co wiem o Janie Pawle II” i „Życie i działalność Jana Pawła II”; konkursy recytatorskie „Maryjny Październik z Janem Pawłem II”; spotkania modlitewne pod Bramą Papieską (np. w rocznicę wyboru, z okazji Dni Papieskich, rocznicę śmierci). Wyjątkową pamiątką jest także tzw. „monstrancja papieska”. Jest to zabytkowa monstrancja z wąbrzeskiej fary, która została użyta podczas nabożeństwa eucharystycznego, które odbyło się dnia 7 czerwca 1999 roku podczas pobytu Jana Pawła II na toruńskim lotnisku.

IV. ŚWIĘTO WOJEWÓDZTWA

Z inicjatywy Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego dzień 7 czerwca będzie świętem województwa. Data ta została wybrana z powodu upamiętnienia w tym dniu pobytu papieża Jana Pawła II w trzech największych miastach województwa: we Włocławku 6-7 czerwca 1991 roku oraz w Bydgoszczy i Toruniu - 7 czerwca 1999 roku. W związku z tym Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego przyjął dnia 25 lutego 2008 roku specjalne stanowisko:

**Stanowisko
Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego**

z dnia 25 lutego 2008 r.

**w sprawie ustanowienia
Święta Województwa Kujawsko-Pomorskiego**

*Radni Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego,
w trosce o promowanie walorów Województwa,
pielęgnowanie polskości oraz rozwój i kształtowanie
świadomości obywatelskiej, kulturowej i narodowej,
a także wzmacnianie tożsamości lokalnej i integrację licznych,
kulturowo odrębnych grup społecznych
tworzących regionalną wspólnotę mieszkańców
województwa kujawsko-pomorskiego,
zwracają się do Zarządu Województwa z wnioskiem
o podjęcie niezwłocznych działań w celu ustanowienia
Święta Województwa Kujawsko-Pomorskiego,
które przypadać będzie na dzień 7 czerwca każdego roku.*

✦ UZASADNIENIE

7 czerwca to data, która za sprawą pielgrzymek Ojca Świętego Jana Pawła II symbolicznie łączy trzy największe miasta regionu: Włocławek, który Papież odwiedził tego dnia w czasie pielgrzymki w 1991 roku, oraz Bydgoszcz i Toruń, które miały zaszczyt gościć Go w trakcie pielgrzymki w 1999 roku.

Obchody tego Święta winny odbywać się na możliwie wielu płaszczyznach i być zaznaczone na każdym polu aktywności. Radni Sejmiku przekonani są o istotnym znaczeniu, jakie może odegrać Święto Województwa w procesie pogłębiania integralności Województwa oraz w kreowaniu jego pozytywnego wizerunku. To działanie wynikające z ustawowej roli samorządu województwa, wsparte także aktywnością mediów, pomoże w dziele budowy tożsamości województwa kujawsko-pomorskiego.

W roku bieżącym mija dziesięć lat od daty pierwszej, inauguracyjnej sesji Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Stwarza to szczególną okazję do ustanowienia Święta, które winno być prezentacją tego, co najlepsze w Województwie, naszych sukcesów, osiągnięć poszczególnych grup społeczeństwa i obywateli, zarówno w dużych miastach, jak i gminach wiejskich. Dlatego tak istotne jest, by swą obecność podczas obchodów zaznaczyli aktywnie działający w każdej dziedzinie życia liderzy, wszyscy podpisujący się pod marką „kujawsko-pomorskie”.

✦ **Komitet Honorowy Obchodów 10-lecia Województwa Kujawsko-Pomorskiego:**

- ✦ Bronisław Komorowski - Marszałek Sejmu RP - przewodniczący Komitetu Honorowego
- ✦ Ksiądz arcybiskup Henryk Muszyński - Metropolita Gnieźnieński
- ✦ Jerzy Buzek - Poseł do Parlamentu Europejskiego

✦ **Komitet Organizacyjny Obchodów 10-lecia Województwa Kujawsko-Pomorskiego:**

- ✦ Piotr Całbecki - Marszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego - przewodniczący Komitetu Organizacyjnego
- ✦ Rafał Bruski - Wojewoda Kujawsko-Pomorski

- ✦ Ksiądz Biskup Jan Tyrawa - Ordynariusz Diecezji Bydgoskiej
- ✦ Ksiądz Biskup Andrzej Suski - Ordynariusz Diecezji Toruńskiej
- ✦ Ksiądz Biskup Wiesław Mering - Ordynariusz Diecezji Włocławskiej
- ✦ Ksiądz Krzysztof Buchholz - Centrum Kultury Katolickiej „Wiatrak”
- ✦ Tadeusz Zwiefka - Poseł do Parlamentu Europejskiego
- ✦ Krzysztof Sikora - Przewodniczący Sejmiku Kujawsko-Pomorskiego
- ✦ Konstanty Dombrowicz - Prezydent Miasta Bydgoszczy
- ✦ Michał Zaleski - Prezydent Miasta Torunia
- ✦ Andrzej Pałucki - Prezydent Miasta Włocławka
- ✦ Robert Malinowski - Prezydent Miasta Grudziądz
- ✦ Ryszard Brejza - Prezydent Miasta Inowrocławia
- ✦ Adam Banaszak - Przewodniczący Klubu PiS Sejmiku Kujawsko-Pomorskiego
- ✦ Ryszard Bober - Przewodniczący Klubu PSL Sejmiku Kujawsko-Pomorskiego
- ✦ Leszek Kawski - Przewodniczący Klubu PO Sejmiku Kujawsko-Pomorskiego
- ✦ Stanisław Pawlak - Przewodniczący Klubu LiD Sejmiku Kujawsko-Pomorskiego
- ✦ Piotr Wolski - Przewodniczący Klubu Samoobrony Sejmiku Kujawsko-Pomorskiego
- ✦ Maria Kudroń - Dyrektor Oddziału TVP Bydgoszcz
- ✦ Jacek Glugła - Redaktor Naczelny Redakcji Bydgoskiej „Gazety Wyborczej”
- ✦ Michał Jagodziński - Prezes Zarządu Polskiego Radia Pomorza i Kujaw
- ✦ Tomasz Kaczyński - Redaktor Naczelny Radia Gra

- ✦ Sławomir Łopatyński - Redaktor Naczelny Redakcji Toruńskiej „Gazety Wyborczej”
- ✦ Andrzej Mielcarek - Redaktor Naczelny „Gazety Pomorskiej”
- ✦ Tomasz Niski - Prezes Spółki GP Media
- ✦ Tomasz Wojciekiewicz - Prezes Zarządu „Express Bydgoski”/ „Nowości”
- ✦ Artur Szczepański - Redaktor Naczelny „Expressu Bydgoskiego”/ „Nowości”
- ✦ Jerzy Muchewicz - Dyrektor Telewizji Kablowej Toruń

✦ Świętowanie jubileuszu miało charakter świecko-religijny, a jego program przedstawiał się następująco:

- ✦ Czwartek 5 VI 2008 roku

12:00 - 16:00

Urząd Marszałkowski w Toruniu

Sesja Sejmiku 10-latków - rówieśników województwa kujawsko-pomorskiego

- ✦ Piątek 6 VI 2008 roku

10:30 - 13:30

Urząd Marszałkowski w Toruniu

Spotkanie Regionów - konferencja z udziałem delegacji regionów partnerskich województwa kujawsko-pomorskiego

16:00 - 19:00

Bydgoszcz, Park im. Jana Kazimierza

przy pl. Wolności. Wydarzenie edukacyjno-artystyczne pt. *Tradycja, tożsamość, trendy*

19:00 - 21:00

Toruń, kościół Najświętszej Maryi Panny

Wielka Koncertowa Msza Papieska

Wojciecha Mrozka w wykonaniu
Toruńskiej Orkiestry Symfonicznej

✦ Sobota 7 VI 2008 roku

9:00 - 11:00

Włocławek, bazylika katedralna
Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny
we Włocławku, przy pl. Kopernika.
Przemarsz uczestników mszy świętej
od siedziby kurii diecezjalnej do katedry.
Uroczysta msza święta w intencji
województwa. Po mszy koncert Tomasza
Kamińskiego - *Listy Jana Pawła II do
młodych*, wyk. Tomasz Kamiński,
Agnieszka Olszewska, Jan Nowicki

11:00

Samociązek
Inauguracja Marszałkowskiego Spływu
Kajakowego Brdą i Wisłą do Bydgoszczy

11:30 - 13:00

Seminarium Duchowne we Włocławku
Uroczysta sesja sejmiku z prelekcjami
Arturo Mari oraz prof. Waldemara
Rozynkowskiego.

11:00 - 15:30

Rynek Staromiejski w Toruniu
Festyn regionalny - występy zespołów
i kapel ludowych z terenu województwa,
prezentacja stoisk z produktami
regionalnymi (artykuły spożywcze
i rękodzieło artystyczne)

12:00 - 17:00

Toruń, Stadion Miejski

Turniej samorządowców w piłce nożnej
o Puchar Marszałka Województwa

15:30

Bydgoszcz, Stary Rynek

Toruń, Rynek Staromiejski

„Kujawsko-Pomorskie do nieba”
uroczyste uniesienie flagi województwa
kujawsko-pomorskiego

18:00 - 20:00

Bydgoszcz, kościół św. Braci Męczenników

Wielka Koncertowa Msza Papieska

Wojciecha Mrozka w wykonaniu

Toruńskiej Orkiestry Symfonicznej

20:20 - 21:00

Toruń, Jordanki

Koncerty zespołów młodzieżowych
z regionu

21:00 - 23:00

Toruń, Jordanki

„Opera pod Gwiazdami” - Gala
największych światowych przebojów
operowych i musicalowych

✦ Niedziela 8 VI 2008 roku

15:00

Fordon - Brdyujście

Zakończenie Marszałkowskiego

Spływu Kajakowego

16:00

Muzeum w Białym Spichrzu

przy ul. Grodzkiej w Bydgoszczy

Droga do Domu - wystawa zdjęć autorstwa
Arturo Mari, osobistego fotografa papieża
Jana Pawła II

19:00

Filharmonia Pomorska w Bydgoszczy
Koncert z okazji Święta Województwa
Msza św. i uroczysta sesja sejmiku

Zasadnicza część uroczystości odbywała się dnia 7 czerwca we Włocławku. Wszyscy zgromadzili się przed Pałacem Biskupów Włocławskich, skąd przy dźwiękach orkiestry reprezentacyjnej Wojska Polskiego, uczestnicy przeszli do bazyliki katedralnej. Uczestnicy spotkania zapoznali się z historią i dziedzictwem katedry biskupów włocławskich, którą przedstawił Piotr Pawłowski.

O godz. 9:30 rozpoczęła się celebracja Eucharystii, której przewodniczył ordynariusz diecezji włocławskiej ks. biskup Wiesław Mering wraz z ordynariuszem diecezji toruńskiej ks. biskupem Andrzejem Suskim i ordynariuszem diecezji bydgoskiej ks. biskupem Janem Tyrawą oraz 20 kapłanami z tych diecezji. Powitania wszystkich zebranych w katedrze, dokonał jej kustosz ks. Stanisław Waszczyński. Scharakteryzował on papieskie nauczanie z 6 i 7 czerwca 1991 roku we Włocławku i 7 czerwca 1999 roku w Bydgoszczy i Toruniu. Elementem łączącym papieskie przesłania są słowa o męczeństwie duchowieństwa ziemi kujawskiej. Proboszcz katedry przypomniał postaci męczenników, m.in. ks. Jerzego Popiełuszki, bł. bpa Michała Kozala i bł. ks. Stefana Frelichowskiego. W homilii bp Mering wskazał, że osobą, która łączy trzy największe miasta województwa jest papież Jan Paweł II, który właśnie 7 czerwca nawiedził kujawską ziemię. *Chcemy dziękować i prosić Boga za naszą Małą Ojczyznę. To Jan Paweł II uczył nas miłości do Ojczyzny, zgody, pokoju, a przede wszystkim występował w obronie wolności. Uczył nas korzystania z wolności. Jesteśmy*

wdzięczni za ideę łączenia województwa. Modlimy się dziś o jego rozwój i nie zapominajmy o historii i tradycjach naszego regionu. Pomocy i siły do wypełniania obowiązków mamy - zdaniem biskupa - szukać u Jezusa, w wierze naszych ojców...

Pprzed błogosławieństwem marszałek Piotr Całbecki podziękował wszystkim za dar świętowania, *które ma zbliżyć i jednoczyć nas ze sobą i z Panem Bogiem*. W darze dla katedry marszałek województwa przekazał srebrny pozłacany kielich z jubileuszową dedykacją.

Po celebracji Eucharystii, wszyscy wysłuchali koncertu w wykonaniu Tomasza Kamińskiego, Agnieszki Olszewskiej i Jana Nowickiego pt. „Listy Jana Pawła II do młodych”. Po zakończeniu uroczystości w katedrze delegacje i goście złożyli kwiaty pod tablicą upamiętniającą wizytę Jana Pawła II we Włocławku.

Druga część świętowania odbyła się w auli Prymasa Wyszyńskiego w Wyższym Seminarium Duchownym we Włocławku. Była to uroczysta sesja sejmiku. W sesji udział wzięli między innymi biskup włocławski Wiesław Mering, biskup toruński Andrzej Suski, biskup bydgoski Jan Tyrawa, wice-minister spraw wewnętrznych i administracji Zbigniew Sosnowski, wojewoda Rafał Bruski, eurodeputowany Tadeusz Zwiefka, senator Andrzej Person, posłowie Domicela Kopaćczewska, Anna Sobecka, Antoni Mężydło, Jan Wyrowiński i Andrzej Kłopotek, prezydent Bydgoszczy Konstanty Dombrowicz, prezydent Torunia Michał Zaleski, prezydent Włocławka Andrzej Pałucki, prezydent Grudziądza Robert Malinowski i wiceprezydent Inowrocławia Ireneusz Stachowiak.

Marszałek województwa Piotr Całbecki wypowiedział podczas spotkania między innymi następujące słowa: *Jesteśmy w stanie stworzyć społeczność ludzi za siebie odpo-*

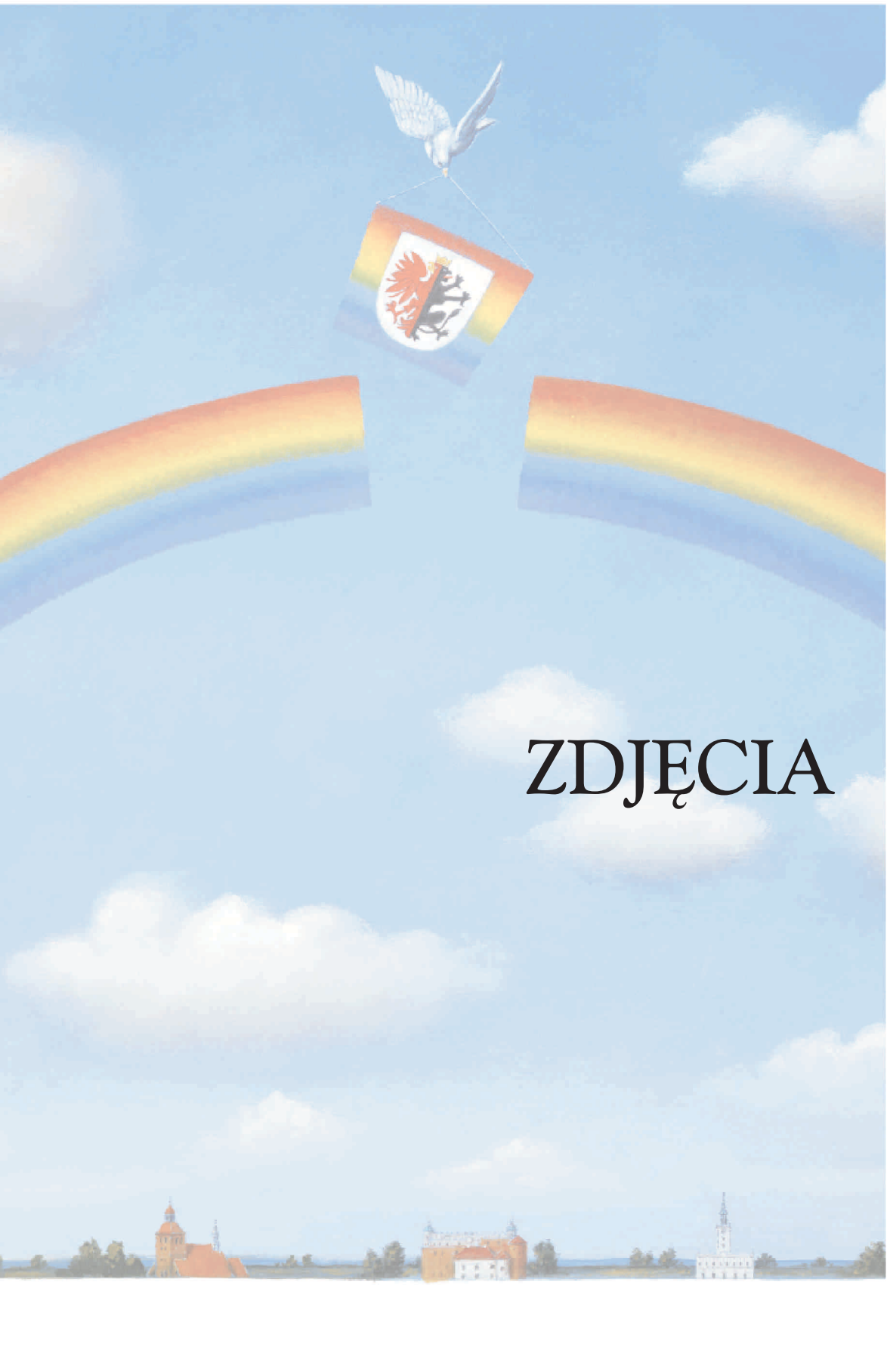
wiadających. Chciałbym, abyśmy wspólną mądrością mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego wspólnie szli do przodu. Przewodniczący sejmiku Krzysztof Sikora przedstawił najważniejsze momenty historii samorządu województwa oraz sukcesy osiągnięte w minionych 10 latach. Podkreślił, że to właśnie Kujawsko-Pomorskie jest pierwszym województwem, które ustanowiło swoje święto. Mam nadzieję, że będzie to czynnik jednoczący wspólnotę województwa, gdyż nie jest to święto samorządowców, ale święto społeczności województwa kujawsko-pomorskiego - oświadczył.

Podczas sesji marszałek województwa i przewodniczący sejmiku wręczyli insygnia województwa - flagę i herb - pięciu szkołom. Otrzymały je:

- ✦ I Liceum Ogólnokształcące im. Ziemi Kujawskiej we Włocławku,
- ✦ I Liceum Ogólnokształcące im. Jana Kasprowicza w Inowrocławiu,
- ✦ Szkoła Podstawowa w Pruszczu (Gmina Gostycyn),
- ✦ Szkoła Podstawowa im. Floriana Ceynowy w Przysiersku,
- ✦ Zespół Szkół Technicznych im. Jana i Jędrzeja Śniadeckich w Grudziądzu.

Najważniejszym punktem sesji było wystąpienie Arturo Mari. Gość z Włoch opowiedział m.in. historię cudownego uzdrowienia w swojej rodzinie, które według jego świadectwa odbyło się za sprawą Ojca Świętego. Inna opowiedziana przez niego historia dotyczyła papieskiego spotkania z trędowatymi podczas pielgrzymki Jana Pawła II do Korei.

Spotkanie zakończyło wystąpienie profesora Waldemara Rozyńkowskiego, który wygłosił wykład zatytułowany: „Duchowe dziedzictwo - przejawy pamięci o papieżu Janie Pawle II w województwie kujawsko-pomorskim”.

ZDJĘCIA

